

KANSALLISARKISTON TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2024

KANSALLISARKISTO

SISÄLLYSLUETTELO

1.	TOIMINTAKERTOMUS	3
	JOHDON KATSAUS	3
	TULOKSELLISUUS	4
	VAIKUTTAVUUS	5
	1.1.1 Toiminnan vaikuttavuus	5
	1.1.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	6
	TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS	6
	1.1.3. Toiminnan tuottavuus	6
	1.1.4. Toiminnan taloudellisuus	6
	1.1.5. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	7
	1.1.6. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	8
	TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA	9
	1.1.7. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	9
	1.1.8. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	9
	HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN	26
	TILINPÄÄTÖSANALYYSI	30
	1.1.9. Rahoituksen rakenne	30
	1.1.10. Talousarvion toteutuminen	31
	1.1.11. Tuotto- ja kululaskelma	32
	1.1.12 Tase	35
	SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA	36
	ARVIOINTIEN TULOKSET	37
	YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ	37
	1.1.13 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	37
	1.1.14 Väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanavan kautta tulleita ilmoituksia koskevat yhteenvetotiedot	37
	1.1.15 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	37
2.	KANSALLISARKISTON TALOUSARVION TOTEUMALASKELMA	38
3.	KANSALLISARKISTON TUOTTO- JA KULULASKELMA	40
4.	KANSALLISARKISTON TASE	41
5.	LIITETIEDOT	43
6.	TOIMINTAKERTOMUSTA TÄYDENTÄVÄT LIITTEET	49
	Toimintakertomuksen liite 1: Tulostittarit ja niiden toteutuminen	49
	Toimintakertomuksen liite 2: Keskeiset valtionapuarkistojen tunnusluvut	50
7.	ALLEKIRJOITUKSET	51

1. TOIMINTAKERTOMUS

JOHDON KATSAUS

Kansallisarkisto on digitaalisen arkistoinnin asiantuntija ja monialaisen tutkimuksen infrastruktuuri. Digitaalinen arkistopalvelu kehittyy merkittäväksi kansalliseksi tietovarannoksi julkishallinnolle ja tutkimukselle. Julkishallinnon organisaatiot voivat siirtää arkistoitavat tietoaineistonsa Kansallisarkistoon aiempaa nopeammin, mikä tehostaa tiedonhallintaa ja vähentää säilyttämiskustannuksia koko hallinnossa. Tämä mahdollistaa joustavamman ja monipuolisemman tietoaineistojen hyödyntämisen yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja tutkimuksessa. Tietoaineistojen arvo kasvaa, kun ne ovat helposti ja kattavasti saatavilla Kansallisarkiston digitaalisten palveluiden kautta.

Teknologian kehitys ja monialainen yhteistyö ovat keskeisessä roolissa Kansallisarkiston palveluiden uudistamisessa. Yhteisratkaisut edellyttävät investointeja, mutta ovat kustannustehokkaita. Esimerkiksi yhteistyö Tilastokeskuksen kanssa on tiivistynyt, ja CSC:n laskentakapasiteetin hyödyntäminen on nopeuttanut sisältötunnistettun datan prosessointia. Kansallisarkisto on myös laajentanut kansainvälistä ja pohjoismaista yhteistyötään parantaakseen palveluitaan ja kehittääkseen osaamistaan.

Kansallisarkiston palvelut ovat yhä enemmän aika- ja paikkariippumattomia. Digitaalinen asiakasneuvonta on otettu käyttöön, ja analogisten aineistojen digitaalista toimittamista pilotoidaan Hämeenlinnassa. Käynnissä oleva arkistolainsäädännön uudistaminen on välttämätöntä, jotta Kansallisarkiston digitaalisia palveluita voidaan tarjota koko julkishallinnolle ja että laajamittainen digitaalisten tietoaineistojen verkkokäyttö mahdollistuu. Lisäksi edistetään kansallisesti merkittävien digitaalisten yksityisarkistojen vastaanottoa.

Tietoaineistojen koneymärrettävään muotoon saattaminen mullistaa tiedon etsimisen, tunnistamisen ja tutkimuksen. Tämä kehitys lisää aineistojen saavutettavuutta ja hyödyntämismahdollisuuksia, mikä tukee sekä tutkimusta että yhteiskunnallista päätöksentekoa.

Kansallisarkisto osallistuu aktiivisesti opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan rakenneuudistuksen valmisteluun. Kansallisarkiston johdolla on laadittu selvitys hallinnonalan virastojen kirjaamo- ja asianhallintapalveluiden keskittämisestä. Saavutettavuuskirjasto Celian ja Varastokirjaston yhdistyminen Kansallisarkistoon vuoden 2026 alussa etenee suunnitelmien mukaisesti.

Hallitusohjelman tuottavuussäästöt ja kevään 2024 kehysriihen lisäleikkausten muuttuminen pysyviksi vaikuttavat merkittävästi Kansallisarkiston toimintaan ja investointeihin organisaatiomuutoksen jälkeen.

Vuonna 2024 käynnistettiin uuden strategian valmistelu, jonka tavoitteena on vasta toimintaympäristön muutoksiin ja vahvistaa Kansallisarkiston roolia julkishallinnon digitalisaation edistäjänä ja monitieteisen tutkimuksen infrastruktuurina.

Rauhankadun kiinteistön peruskorjauksen ja väistön suunnittelu ovat jatkuneet koko vuoden. Hanksuunnitelma valmistuu helmikuussa 2025. Vuokra- ja palvelusopimukset allekirjoitetaan ja raha-asianvaliokunta käsittelee vuokrasopimukset keväällä 2025. Laajempi toimitilastrategian toteuttaminen sisältyy Kansallisarkiston JTS2026-2029-ehdotukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteleva organisaatiolaki tähtää siihen, että toimipaikoista päättäminen olisi aiempaa joustavampaa.

Kansainvälisen turvallisuustilanteen pysyvä muutos korostaa Kansallisarkiston työn merkitystä kansallisen muistin ja tietoaaineistojen turvaajana myös poikkeusoloissa. Luotettavan tiedon avoin saatavuus tukee kansalaisyhteiskuntaa, vahvistaa luottamusta ja edistää demokratiaa. Kansallisarkiston tietoaaineistot ovat keskeinen osa kansallista kulttuuriperintöä, ja niiden säilyttäminen ja saavutettavuus tukevat kansakunnan psykologista turvallisuutta. Kansallisarkisto on aktiivinen yhteiskunnan turvallisuutta ja valmiutta koskevassa keskustelussa.

Joulukuussa 2024 Kansallisarkistossa oli 153 vakituista ja 86 määräaikaista työntekijää.

TULOKSELLISUUS

Vuosi 2024 oli tuloksellisesti hyvä. Toiminnan tuloksellisuutta seurattiin kvartaaleittain osamisoluiden tulossopimuksessa määriteltujen tavoitteiden ja toimintasuunnitelmissa linjattujen toimenpiteiden pohjalta. Tulostittareiden toteumat esitetään toimintakertomuksen liitteessä 1.

Digitaalisten aineistojen verkkokäyttö kasvoi edellisestä vuodesta. Asiakkaat käyttivät aineistoja selvästi entistä runsaammin. Erityisesti tutkimustietokantojen käyttö kasvoi, mihin vaikutti Kohtalona Neuvostoliitto -tutkimustietokannan julkistus. Lisäksi Kansallisarkiston aineistoja käytettiin laajasti sukututkijoiden suosiossa olevan Digihakemisto -palvelun kautta (yli miljoona käyntiä). Tutkijasalivierailujen määrä vastasi kahden edellisen vuoden tasoa.

Koneoppimisen ja tekoälyn hyödyntäminen eteni erinomaisesti. Hyviä tuloksia saavutettiin erityisesti tietopyyntöprosessien tehostamisessa ja tutkimusedellytysten kehittämisessä. Sisältötunnistetun aineiston osuus tutkimuksen käytössä olevasta digitaalisesta aineistosta on kasvanut tasaisesti vuodesta 2021.

Kesällä 2024 pilotoitiin ja otettiin käyttöön digitaalinen asiakaspalvelu. Loppuvuodesta puolestaan aloitettiin aineistojen digitaalinen toimittaminen kokeiluna Hämeenlinnan toimipaikassa. Tietopyyntöpalveluiden asiakastyytyväisyyspalvelussa saavutettiin loistava tulos. Asiakkailta saatiin yli 1 500 vastausta, ja NPS-luku oli peräti 91, kun jo luku 60 on erinomainen. Asiakkaat arvostivat eniten tietopyyntöpalvelun nopeutta ja hyvää laatua.

Verohallinnon ja Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden kanssa toteutettava kolmevuotinen massadigitoinnin tuottavuushanke käynnistyi vuoden 2024 alussa. Ensimmäinen tuotantovuosi toteutui onnistuneesti ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Aiemmin massadigitoituja analogisia aineistoja hävitettiin merkittävästi. Kansallisarkiston hallussa olevien aineistojen ns. takautuva digitointi jatkoi kasvuaan edellisvuodesta.

Digitaalisia arkistosiirtoja on toistaiseksi ollut vähän, koska aineistojen säilytysajat ovat pitkiä ja arkistosiirrot toteutetaan vasta, kun säilytysaika päättyy. Arkistolain uudistamisen keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa tietoaaineistojen aiempaa varhaisempi siirto, mikä tehostaa tiedon elinkaaren hallintaa viranomaisissa. Lausuntovaiheessa oleva laki arkistoinnista mahdollistaisi myös aineistojen entistä laajemman verkkokäytön sekä Kansallisarkiston digitaalisten arkistopalveluiden laajentamisen valtionhallinnosta koko julkishallintoon.

Sähköisen asioinnin osuus tietopyynnöissä säilyi 81 prosentissa. Julkisoikeudelliset tietopyynnot toteutettiin 99-prosenttisesti määräajassa.

VAIKUTTAVUUS

1.1.1 Toiminnan vaikuttavuus

Kansallisarkiston toiminnan vaikuttavuus perustuu sen aineistojen käyttöön. Digitaalisten aineistojen vastaanotto, massadigitointi ja takautuva digitointi sekä tutkimusta tukevien digitaalisten palveluiden jatkuva kehittäminen edistävät olennaisesti aineistojen saavutettavuutta ja käyttöä. Digitaalisilla aineistoilla on moninkertainen käyttöarvo analogisiin aineistoihin verrattuna, vaikka tutkimusta tehdään edelleen myös analogisista aineistoista.

Kansallisarkiston ja sen digitaalisissa palveluissa saatavilla olevat aineistot muodostavat kattavan ja kriittisen tietovarannon suomalaisen yhteiskunnan eri aikakausien toiminnasta. Kansallisarkiston tehtävänä on varmistaa, että aineistot ovat käytettävissä. Kattavan kuvan muodostumista tukevat asiantunteva päätösvalmistelu arkistoitavista tietoaaineistoista sekä yksityisarkistojen ajantasainen hankintapolitiikka.

Kansallisarkisto kehittää vaikuttavuuttaan ohjaamalla ja tukemalla julkisen hallinnon viranomaisten arkistointia. Vuonna 2024 Kansallisarkisto tavoitti aiempaa suuremman määrän viranomaisia. Kansallisarkiston järjestämiin julkishallinnon toimijoille suunnattuihin tilaisuuksiin osallistui vuoden aikana noin 2 500 henkilöä. Erityisesti yhteistyö kuntasektorin kanssa kasvoi digitaalisen arkistoinnin palvelun pilotoinnin myötä. Uuden asiakkuudenhallintaverkoston avulla Kansallisarkisto pyrkii entistä paremmin ymmärtämään julkishallinnon tarpeita ja kehittämään palveluitaan niiden pohjalta.

Kansallisarkisto tukee aktiivista kansalaisuutta, sivistystä, osallisuutta, jatkuvaa oppimista ja demokratiaa. Sen toiminta edistää suomalaisen yhteiskunnan vakautta, luottamusta ja perustan turvaamista.

Kansainvälinen vaikuttavuus rakentuu ennen kaikkea yhteistyöstä Pohjoismaiden ja Euroopan unionin kanssa, erityisesti yhteisiin projekteihin osallistumalla.

Kansallisarkiston vaikuttavuusindikaattorit ovat liitteessä 1.

1.1.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Kansallisarkisto myönsi vuodelle 2024 lakisääteistä pysyväisluonteista valtionavustusta yksityiseen arkistotoimintaan yhteensä 5 600 000 euroa. Rahoituksella turvattiin 11 yksityisen arkiston toiminnan jatkuvuus.

Kansallisarkistolla ei ole sijoitusmenoja.

TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

1.1.3. Toiminnan tuottavuus

Kansallisarkisto edistää koko julkisen hallinnon tehokkuutta mahdollistamalla sähköistä arkistointia. Kertomusvuonna pilotoitiin sähköisen arkistoinnin palvelua kunnille, hyvinvointialueille ja eduskunnalle. Pilotoinnin perusteella palvelu avataan koko julkishallinnon käyttöön vuoden 2025 alussa. Tavoitteena on, että julkisen hallinnon organisaatiot voivat siirtää arkistoitavat tietoaineistonsa Kansallisarkistoon ilman tarvetta erillisiin arkistointijärjestelmiin.

Kansallisarkisto on tehostanut toimintaansa merkittävästi vuodesta 2022 lähtien. Vuoden 2023 alusta se uudisti organisaationsa. Uudistuksen tarkoituksena oli karsia kustannuksia, suunnata resursseja strategian mukaisesti ja tehostaa toimintaa. Toiminnan tehostaminen oli edelleen keskeinen johtamisen teema kertomusvuonna. Tiedolla johtamista on edistetty laajasti ja toimintaa tehostettu erityisesti digitalisoimalla prosesseja. Aineistotilausten digitaalisen toimittamisen on keskeinen tuottavuutta lisäävä toimi. Sitä pilotoitiin vuonna 2024. Pilotointi jatkuu vuonna 2025.

Hyvä esimerkki vahvasta tuottavuuskehityksestä ovat Kansallisarkiston julkisoikeudelliset suoritteet, joiden kustannusvastaavuus on parantunut kolmessa vuodessa 41 prosentista 85 prosenttiin. Käytön muuttuessa digitaalseksi, toimipaikkojen aukioloa on rajattu. Kävijämäärät ovat kuitenkin olleet edellisen vuoden tasolla. Digitoinnin prosesseja on niin ikään kehitetty, mutta vaihtelevat aineistotyytit eivät mahdollista suoraa tuottavuusvertailua.

Tietyt tehostamistoimet, kuten toimitilastrategian toteuttaminen ja rajoitettujen digitaalisten tietoaineistojen verkkokäyttö odottavat lainsäädännön uudistumista.

Kansallisarkiston toiminnallisen tehokkuuden mittarit ovat liitteessä 1.

1.1.4. Toiminnan taloudellisuus

Kansallisarkisto on toiminut toimintamenomäärärahansa ja käytettävissä olevan siirtyvän erän puitteissa. Toiminnan taloudellisuudelle ei tulossopimuksessa ole asetettu määrällisiä tavoitteita. Kansallisarkisto on käyttänyt perustoimintaansa vuonna 2024 noin 1 140 000 euroa enemmän kuin vuonna 2023. Noin 400 000 euroa tästä noususta johtuu kiinteistökustannusten kasvusta.

1.1.5. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Kansallisarkistossa maksullisen toiminnan tuotot muodostuvat hinnaston mukaisesta suoritteiden ja palvelujen myynnistä. Maksut perustuivat 1.1.2024 voimaan tulleeseen opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen Kansallisarkiston suoritteiden maksullisuudesta (1149/2023). Vuokrat, kuten muut kiinteistömenot, sisältyvät yhteiskustannuksiin. Vuokrat lasketaan toimistokäyttöön soveltuvista neliöistä suhteessa toimintaan kohdistuneeseen työaikaan. Maksullisessa säilytyksessä olevan aineiston osuus lasketaan hyllymetrimäärinä.

Julkisoikeudellinen maksullinen toiminta

Kansallisarkiston julkisoikeudellinen maksullinen toiminta koostuu julkisoikeudellisiin selvityksiin ja jäljenteisiin kohdistuvista tietopyynnöistä sekä kaukolainoista. Kertomusvuonna julkisoikeudelliset myyntituotot olivat yhteensä 188 t€ (2023: 183 t€, 2022: 181 t€, 2021: 141 t€). Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus parani näin ollen kertomusvuonna 85 %:iin. (2023: 77%, 2022: 50%, 2021: 41%). Syynä muutokseen oli vuonna 2023 tullut organisatiomuutos sekä siihen liittyneet henkilöstövähennykset ja prosessimuutokset, joiden ansiosta julkisoikeudelliseen toimintaan käytetty työaikaosuus (2024: 1,00 %, 2023: 1,24 %, 2022: 1,84 %) laski edelliseen vuoteen verrattuna tuottojen pysyessä edellisvuoden tasolla.

Liiketaloudellinen maksullinen toiminta

Kansallisarkiston liiketaloudellinen maksullinen toiminta koostuu jäljennepalvelun lisä- ja erityispalveluista, aineistohallinnan maksullisista palveluista (analogisen aineiston järjestäminen ja luettelointi, digitointi), koulutuspalveluista sekä muista liiketaloudellisista suoritteista (analogisen aineiston säilyttäminen).

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus laski hieman edellisestä vuodesta, ja oli 107 % (2023: 117 %, 2022: 105 %, 2021: 101 %). Liiketaloudelliset tuotot olivat yhteensä 1,8 milj. € (2023: 2,2 milj. €, 2022: 1,7 milj.€, 2021: 1,4 milj.€). Laskelman muut tuotot koostuvat säilytyspalvelun myynnistä ja muiden toimitilojen vuokrauksesta. Liiketaloudellisten

suoritteidentyöaikaosuus kokonaistyöajasta laski edellisestä vuodesta ja oli 3,9 % (2023: 5,9 %, 2022: 4,7 %, 2021: 4,8 %).

Taulukko 1. Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma vuosina 2021–2024.

Liiketaloudelliset suoritteet (1 000 €)	2024 (Toteuma)	2024 (Tavoite)	2023 (Toteuma)	2022 (Toteuma)	2021 (Toteuma)
TUOTOT					
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 028		1 209	999	774
Maksullisen toiminnan muut tuotot	800		991	658	618
Tuotot yhteensä	1 827	1 800	2 199	1 656	1 392
KOKONAISKUSTANNUKSET					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	22		28	5	20
Henkilöstökustannukset	522		513	646	491
Vuokrattujen arkistotilojen vuokrat	588		587	457	442
Palvelujen ostot	96		132	9	30
Muut erilliskustannukset	9		32	2	3
Erilliskustannukset yhteensä	1 236		1 293	1 119	986
Tukitoimintojen kustannukset	462		581	454	388
Poistot	5		9	10	11
Korot	1		1		
Muut yhteiskustannukset					
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	469		591	464	398
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 705	1 650	1 884	1 583	1 384
KUSTANNUSVASTAAVUUS					
Tuotot-kustannukset euroa	122	150	315	73	8
Kustannusvastaavuus %	107,2 %	109,1 %	116,7 %	104,6 %	100,5 %

Oikaistu vuoden 2022 maksullisen toiminnan myyntituottoja Tulojen käsittely-tukitoiminnon osalta. Ko. toiminto kohdentuu sekä julkisoikeudellisiin, liiketaloudellisiin että erillislakien mukaisiin tuottoihin.

Erillislakien mukainen maksullinen toiminta

Erillislakien mukaiset suoritteet koostuvat julkisuuslain tarkoittamista jäljenteistä ja niiden et-sintämaksuista. Erillislakien mukaiset myyntituotot olivat 208 t€ (2023: 212 t€, 2022: 222 t€, 2021: 195 t€). Näiden suoritteiden tuottamiseen kohdistunut työaikaosuus kokonaistyöajasta oli kertomusvuonna 1,49 % (2023: 1,44 %, 2022: 1,37 %, 2021: 1,81 %).

1.1.6. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 0,78 milj. euroa. Yhteisrahoitteisten hank-keiden tuotoista merkittävimmät olivat Suomalaiset Venäjällä 1917–1964-tutkimushankkee-seen sekä Tekoälyllä lisäarvoa -hankkeeseen saatu rahoitus. Tekoälyllä lisäarvoa -hanke sai ra-hoitusta myös EU:lta.

Yhteisrahoitteisen toiminnan omarahoitusosuus oli 14,4 % (2023: 18,0 %, 2022: 33,6 %, 2021: 29,4 %). Omarahoitusosuus oli vain noin puolet vuosien 2021 ja 2022 tasosta. Yhteisrahoittei-seen toimintaan käytetyn työajan suhde kokonaistyöaikaan laski ja oli 2,7 % (2023: 5,1 %, 2022: 5,9 %, 2021: 9,7 %).

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma on laadittu tulo menon kohdalle -periaatteen mukaisesti ja noudattaen Valtiokonttorin antamaa määräystä ja kaavaa. Yhteisra-hoitteisen toiminnan menot on kohdennettu suoriteperusteisesti. Vuokrat on laskettu toimis-tokäyttöön soveltuvista neliöistä toiminnalle kohdistuneen työajan suhteessa. Vuokrat kuten muut kiinteistömenot sisältyvät tukitoimintojen kustannuksiin.

Taulukko 2. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuosina 2021–2024.

Yhteisrahoitteinen toiminta (1 000 €)	2024 (Toteuma)	2024 (Tavoite)	2023 (Toteuma)	2022 (Toteuma)	2021 (Toteuma)
TUOTOT					
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	400		775	654	902
EU:lta saatu rahoitus	236		195	229	184
Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	0		0	40	
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	147		58	13	73
Tuotot yhteensä	783	700	1028	937	1160
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	22		11	5	16
Henkilöstökustannukset	444		578	658	689
Palvelujen ostot ja vuokrat	112		105	137	217
Muut erilliskustannukset	7		51	30	7
Erilliskustannukset yhteensä	585		746	830	929
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus					
Tukitoimintojen kustannukset	325		498	568	693
Poistot	4		8	12	19
Korot	1		1		
Muut yhteiskustannukset					
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	329		507	580	712
Kokonaiskustannukset yhteensä	914	850	1253	1410	1641
Omarahoitusosuus	-131	-150	-225	-473	-481
Omarahoitusosuus %	-14,35 %	-17,6 %	-17,99 %	-33,56 %	-29,33 %

TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

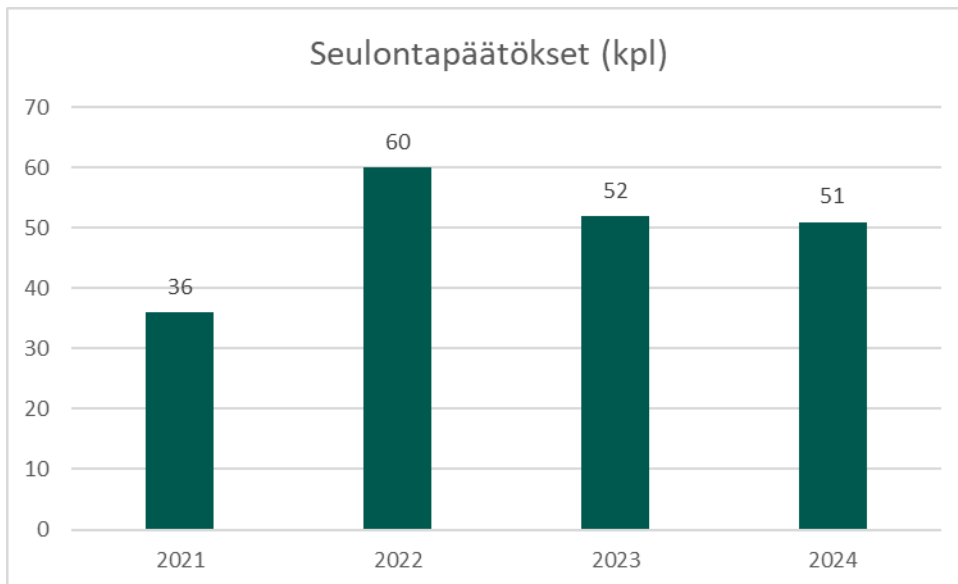
1.1.7. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Yksityiskohtainen vertailu määrällisten tulostavoitteiden toteutumisesta esitetään toimintakertomuksen liitteessä 1.

1.1.8. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Arvonmääritys ja arkistoinnin ohjaus

Vuonna 2024 valmistui 51 julkishallinnon organisaatioiden arkistoitavista tietoaaineistoista annettua seulontapäätöstä. Käsittelyssä olleiden päätösten määrä laski merkittävästi, kun useita pitkään valmistelussa olleita päätöksiä saatiin valmiiksi. Tavoitteena on siirtää arvonmäärityksen painopistettä laajakantoisiin ja useaa organisaatiota koskeviin kokonaisuuksiin.

Kuva 1. Seulontapäätösten määrä 2021–2024.

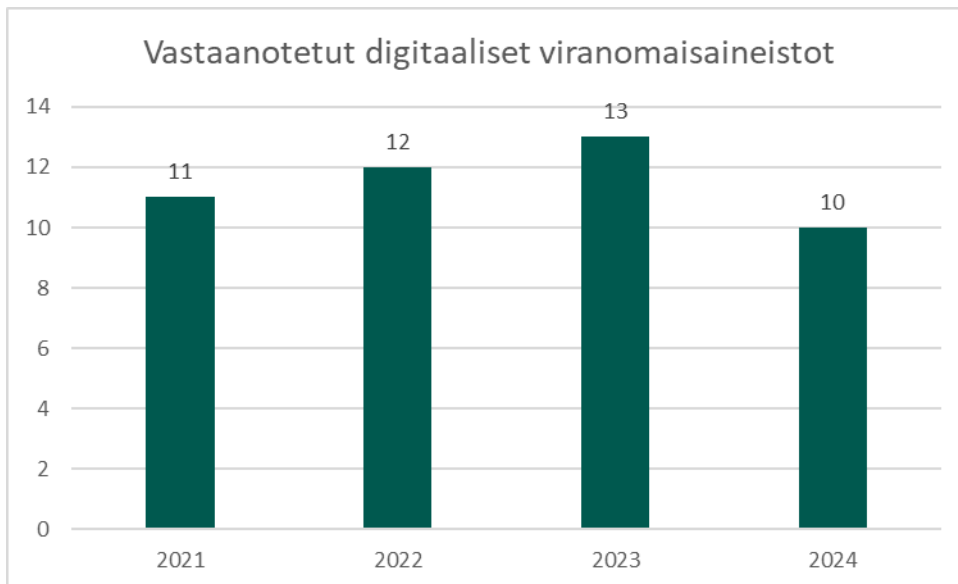
Arkistoinnin ohjaus uudistettiin ottamalla käyttöön uusi *arkistoinnin osaaja* –konsepti. Sen alla toteutettiin verkko-oppaita, koulutuksellisia webinaareja ja työpajoja. Verkko-oppaista valmistui kulttuurihistoriallisen arvon arvioinnin opas sekä laaja arkistoinnin toimenpidepolku. Kansallisarkiston järjestämät virtuaaliset viranomaisinfot tavoittivat noin 2 500 osallistujaa.

Vuonna 2024 julkaistiin uusi perusmetatietojen määrittäminen sekä uusi ohje arkistoitavien asiakirjojen digitoinnista, joka korvaa ja kumoo Kansallisarkiston aiemmat vaatimukset hävittämiseen tähtäävään digitointiin ja erikoisaineistojen digitointiin.

Kansallisarkiston Asiakkuudenhallinta-verkoston toiminta käynnistyi. Verkosto hoitaa viranomaisasiakkuuksia yhteistyössä eri palveluiden kesken, rakentaa ja ylläpitää kokonaiskuvaa Kansallisarkiston viranomaisasiakkuuksista, kartoittaa uusia yhteistyömahdollisuuksia sekä kehittää asiakkuuksia, kuten asiakaskokemusta.

Aineistojen vastaanotto

Kansallisarkistoon vastaanotettiin kahdeksan digitaalista siirtoa valtionhallinnon viranomaisilta sekä kaksi siirtoa muun julkishallinnon siirtojen piloteista. Siirtoja viivästyttivät erilaiset tekniset ja hallinnolliset haasteet sekä paikoitellen myös viranomaisten puutteelliset resurssit. Vaikka digitaalisten siirtojen määrällisestä tavoitteesta jäätin, edistettiin muuten aineistojen validoinnin ja käsittelyn prosesseja. Vuoden aikana toteutettiin myös ensimmäinen SAPA-osaaja ohjauskokonaisuus, aineistoja Kansallisarkistoon siirtäville. Osallistujien ja Kansallisarkiston kokemukset olivat positiivisia, joten SAPA-osaajaa jatketaan tulevina vuosina.

Kuva 2. Vastaanotetut digitaaliset viranomaisaineistot 2021–2024.

Sähköisen arkistoinnin palvelun laajentamisen projekti jatkui. Tavoitteena oli avata sähköisen arkistoinnin palvelu kunnille, hyvinvointialueille ja muille julkishallinnon toimijoille vuoden 2025 alussa. Projektin pilottisiirroista valmistui kaksi. Viisi pilotoijaa keskeytti pilotin ja kahdeksan pilottisiirron on tarkoitus valmistua vuonna 2025. Projektissa kehitettiin myös digitaalisen aineiston käyttöä ja Suomi.fi-valtuuksia Astia-palveluun, jotta aineistoja siirtäneet kunnat ja hyvinvointialueet voivat hyödyntää siirtämäänsä aineistoa.

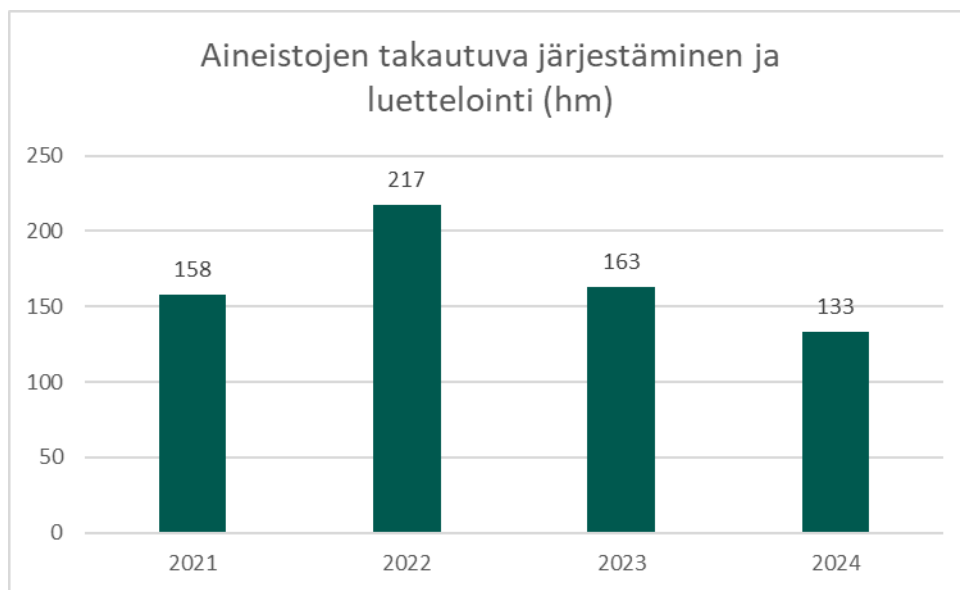
Kansallisarkiston, Verohallinnon ja Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden yhteinen massadigitoinnin tuottavuushanke käynnistyi. Hanke tuo merkittäviä kustannussäästöjä virastoille. Massadigitointiin vastaanotettiin ennätyselliset 2 500 hyllymetriä analogisia aineistoja.

Yksityisarkistojen hankintaa sovitettiin tiukentuneeseen resurssitilanteeseen. Kansallisarkistoon vastaanotettiin 103 yksityisarkistojen luovutusta (joko täysin uusina tai täydennyksinä aiempiin luovutuksiin; luku sisältää myös Saamelaisarkistoon vastaanotetut aineistot). Digitaalisten yksityisarkistojen vastaanoton kehittämistä jatkettiin ja tämän mahdollistavat toiminnallisuudet valmistuivat SAPA-tuotteeseen. Yksityisarkistojen seulonta- ja käsittelyohjeistusta julkaistiin pohjoissaameksi.

Aineiston hallinta

Alkuvuodesta 2024 käynnistyi uuden metatietojärjestelmän toteutus. Uusi metatietojärjestelmä (Metka) korvaa nykyisen AHAA-järjestelmän. Metatietojärjestelmä on Kansallisarkiston ensimmäinen kokonaan pilvipalveluun toteutettava ratkaisu. Ensimmäinen versio järjestelmästä pyritään ottamaan käyttöön keväällä 2025.

Arkistokuvailun visio valmisteltiin ja sen pohjalta käynnistettiin uuden kuvailupolitiikan laadinta. Metatietotyön ohjauksella ja koulutuksella edistetään tietojen yhtenäistä esittämistä ja parempaa hyödynnettävyyttä. Takautuva metatietotyö keskittyi Helsingin toimipaikan kuvailumattoman aineiston käsittelyyn ja Rauhankadun remontin edellyttämiin aineistosiirtoihin valmistautumiseen.

Kuva 3. Aineistojen takautuva järjestäminen ja luettelointi 2021–2023.

Tilat ja logistiikka

Kansallisarkiston toimitilastrategian tavoitteiden suunnittelua jatkettiin yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa sekä laatimalla opetus- ja kulttuuriministeriölle esitys Mikkelin keskusarkiston laajentamisesta. Hyvä yhteistyö Senaatti-kiinteistöjen ja muiden kumppaneiden sekä toimipaikkojen välillä jatkui. Toimitilapalvelujen operatiiviset tavoitteet toteutuivat kiinteistöjen ylläpidossa ja korjaushankkeiden läpiviennissä hyvin.

Kansallisarkiston arkistotilojen käyttöaste oli vuoden 2024 lopussa 87,2 %. Aineistohallintajärjestelmän (AHJ) käyttöönottoa jatkettiin lähes jokaisessa toimipaikassa. 68,4 prosenttia aineistoista on aineistohallintajärjestelmän piirissä.

Kansallisarkiston eri toimipaikkojen välillä ja sisällä siirrettiin noin 3 000 hyllymetriä aineistoja. Siirtojen perusteluna olivat digitoitujen alkuperäisaineistojen loppusijoitukset Mikkelin keskusarkistoon sekä maksullisen palvelutoiminnan edellyttämät aineistosirrot tuotantopaikkakunnille.

Maksulliseen palvelutoimintaan liittyviä aineistoja otettiin vastaan 756 hyllymetriä. Siirrot keskittyivät välittömästi valmisteltavien ja digitoitavien aineistokokonaisuuksien sekä pelkästään digitointivalmiiksi esivalmisteltavien viranomaisaineistojen vastaanottoon.

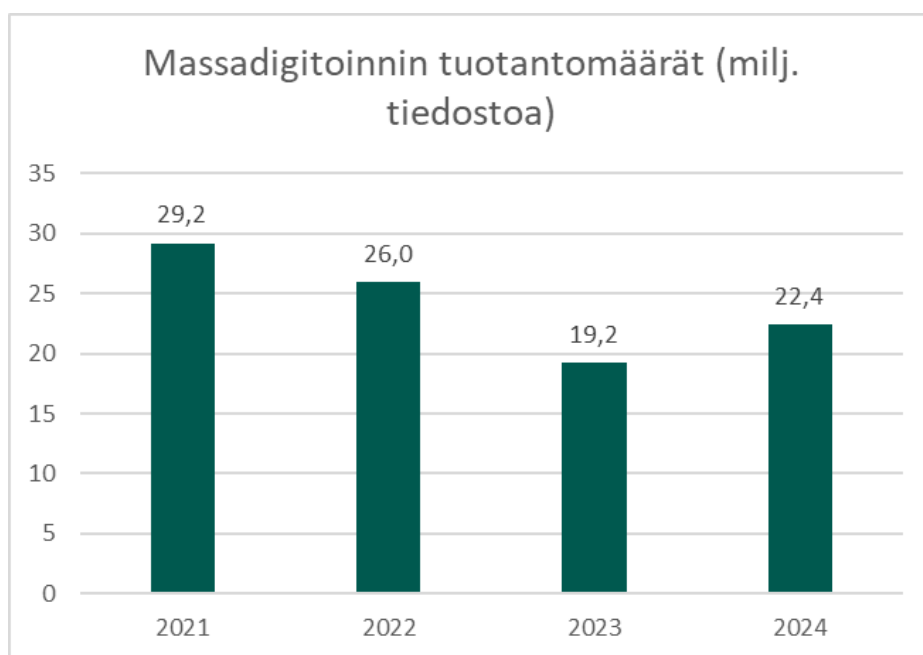
Digitointi

Digitoinnin tehtävät koostuvat massadigitoinnista ja takautuvasta digitoinnista. Jälkimmäiseen kuuluvat virkatyönä tehtävä takautuva digitointi, maksullisena palveluna tuotettava digitointi, kumppanuusdigitointi ja vapaaehtoisdigitointi. Kaikki digitoinnin prosessointi siirretään pilviympäristöön, mihin liittyvä suunnittelu, dokumentointi ja kouluttautuminen käynnistettiin.

Massadigitoinnissa siirryttiin ilman merkittäviä katkoksia aikaisemmasta valtionhallinnon tiekarttaohjatuista digitoinnista tuottavuushankedigitointiin. Tuottavuushankeaineistoja digitoitiin 1,62 hyllykilometriä ja muita aineistoja 0,36 hyllykilometriä. Massadigitoinnissa tuotettiin noin 22,44 miljoonaa tallekuvatiedostoa. Kasvu on huomattava edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2024 hävitettiin noin 4,8 hyllykilometriä massadigitoituja aineistoja, mikä vastaa noin 3/5 kaikesta massadigitointiin vastaanotetusta aineistosta. Hävittämisen toteutuksessa on luotu toimivat yhteistyön muodot digitoinnin ja sen kumppaneiden välille.

Massadigitointi ohjaa XAMK:n johtamaa JoDI-hanketta. Mikkelin keskusarkistossa järjestettiin kaksi hankkeeseen kuuluvaa useamman kuukauden mittaista työharjoittelujaksoa, joihin osallistui yhteensä seitsemän opiskelijaa.

Kuva 4. Massadigitoinnin tuotantomäärät 2021–2024 (milj. tiedostoa).

Kumppanuusdigitointia laajennettiin Hämeenlinnan ja Turun toimipaikkoihin. Kumppanuudet jatkuivat Helsingissä, Mikkelissä ja Vaasassa. Digitointivalintojen ohjausryhmässä laadittiin suunnitelma virkatyönä ja kumppanuusprojektien yhteydessä digitoitavista aineistokokonaisuuksista.

Vapaaehtoisdigitointia tehtiin Helsingissä, Jyväskylässä, Mikkelissä ja Turussa sekä osa-aikaisesti Oulussa ja Hämeenlinnassa.

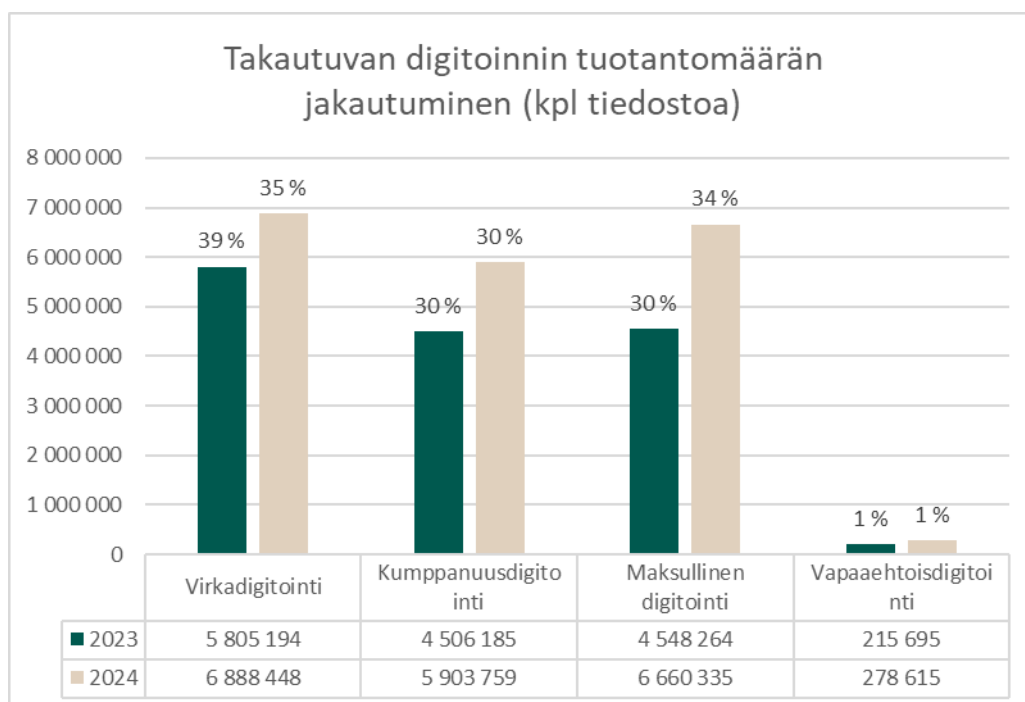
Virkadigitoinnissa tuotettiin 6,9 miljoonaa tallekuvatiedostoa ja kumppanuusdigitoinnissa 5,9 miljoonaa tallekuvatiedostoa. Jälkimmäisessä ei päästy tulostavoitteisiin, mihin vaikuttivat tuotannon laajentamisen suunniteltua hitaampi käynnistyminen sekä kumppanin rekrytointivaikkeudet. Vapaaehtoisdigitoinnissa tuotettiin noin 0,28 miljoonaa tallekuvatiedostoa.

Maksullisissa digitointiprojekteissa tuotettiin 2,1 miljoonaa tallekuvatiedostoa. Kokonaisuudessaan takautuvassa digitoinnissa digitoitiin laskennallisesti 2,3 hyllykilometriä aineistoja sekä

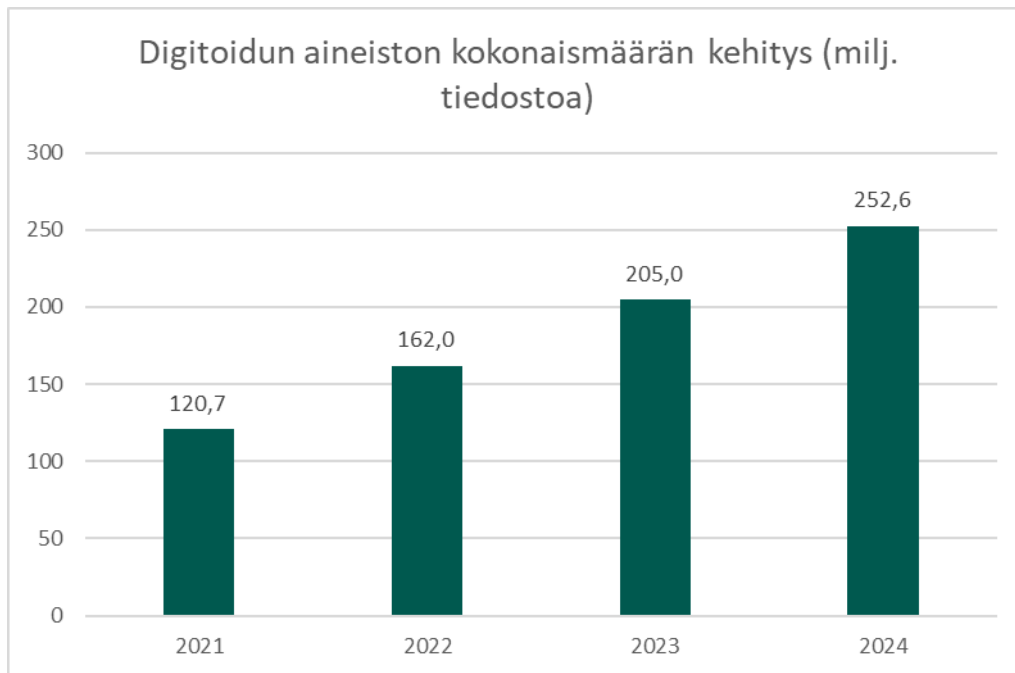
noin 64 000 karttaa tai piirustusta. Takautuvan digitoinnin kuvatiedostoista noin 55 % sisältö-tunnistettiin (OCR).

Vaasan toimipaikassa jatkettiin erillisrahoitteista digitointiprojektia, jossa valmisteliin ja digitoitiin noin 330 hyllymetriä toimipaikan käytetyimpiä viranomaisaineistoja sekä käsiteltiin noin 196 hyllymetriä aineistoja digitointivalmiiksi kumppanuusdigitointihakkeelle.

Kokonaisuudessaan takautuvassa digitoinnissa tuotettiin noin 22 miljoonaa tallekuvatiedostoa, Määrä nousi huomattavasti edellisestä vuodesta. Digitaaliseen muotoon siirretyn aineiston määrä kasvaa siis aiempaa nopeammin.

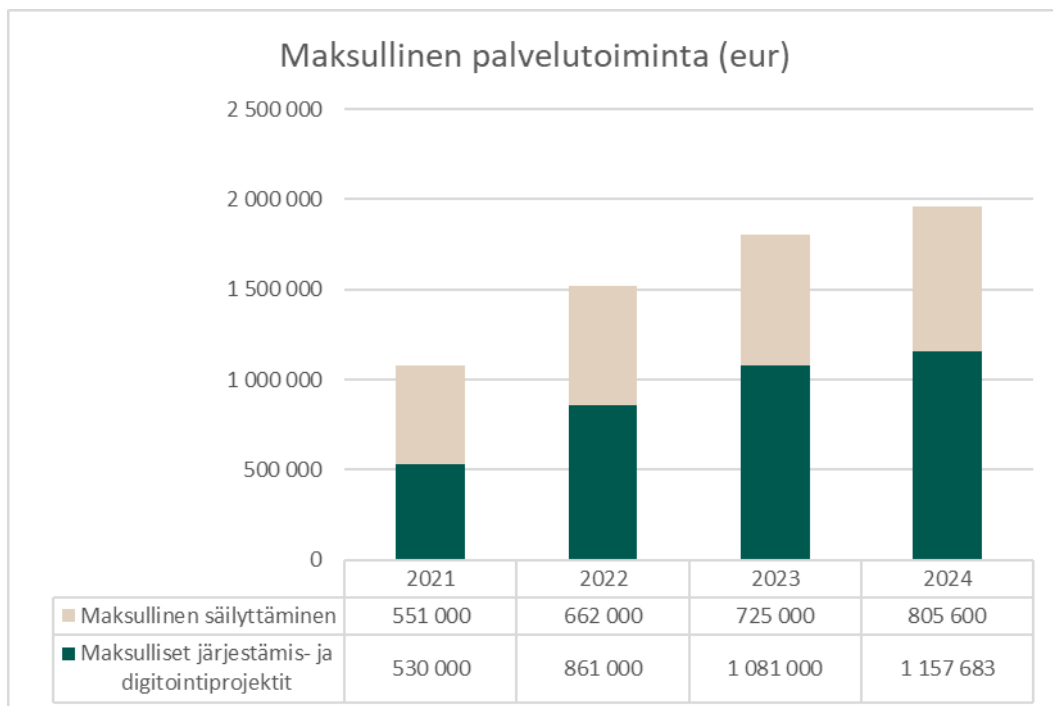

Kuva 5. Takautuvan digitoinnin tuotantomäärän jakautuminen 2024 (tiedostoina ja %:na).

Kuva 6. Digitoidun aineiston kokonaismäärän kehitys 2021–2024 (milj. tiedostoa).

Analogisiin aineistoihin kohdistuva maksullinen palvelutoiminta jatkui vahvana. Kertomusvuonna tehtiin yhdeksän uutta viranomaisaineistoihin liittyvää sopimusta. Käynnissä oli 22 projektia useilla toimipaikkakunnilla ja niistä yhdeksän valmistui vuoden loppuun mennessä. Maksullisen palvelutoiminnan tulokertymä oli yhteensä 1,96 miljoonaa euroa josta maksulliset järjestämis- ja digitointiprojektit 1,00 Meuroa, maksulliset kumppanuusprojektit 0,15 Meuroa ja maksullinen säilyttäminen 0,81 Meuroa.

Kuva 7. Maksullinen palvelutoiminta (€).

Analogisen kulttuuriperinnön säilyvyyden varmistaminen

Vuonna 2023 valmistunut konservointistrategia keskittyy kaikkein arvokkaimpien kulttuuriperintöaineistojen määrittämiseen sekä aineistojen säilyvyyteen vaikuttavien riskien pienentämiseen.

Neljässä toimipaikassa toteutetut karttamakasiinien riskikartoitukset ovat nostaneet esille kolme keskeistä riskiä, jotka ovat makasiinien puiset säilytyskalusteet, happamoitumista edistävät hiokepitoiset suojamateriaalit sekä itsetuhoutuvat piirustuskopiomenetelmät. Näiden riskien pienentäminen on käynnistynyt Helsingissä, Jyväskylässä ja Turussa.

Hauraimpien kartta- ja piirustusaineistojen väistösiirtosuojaus käynnistyi osana Rauhankadun peruskorjaukseen varautumista.

Vuoden 2024 aikana kartoitettiin Kansallisarkiston audiovisuaaliset aineistot (AV-aineistot), laadittiin yhteistyössä AV-aineistojen digitoinnin laatukriteerit sekä toteutettiin määrärahalla niiden digitointi.

Itsetuhoutuvien aineistojen kartoitus on keskittynyt rakennuspiirustuskopiomenetelmien tunnistamiseen. Rakennushallituksen III piirustuskokoelman asiakirjat digitoidaan ja hävitetään digitoinnin jälkeen. Niiden joukossa on huomattava määrä itsetuhoisia aineistoja.

Arkistotekninen ohje paksun sidoksen suojaamisesta valmistui. Lisäksi on valmisteltu ohjeita homeisten aineistojen tunnistamiseen, homeisten aineistojen käsittelyprosessiin sekä rakennuspiirustusmenetelmien tunnistamiseen.

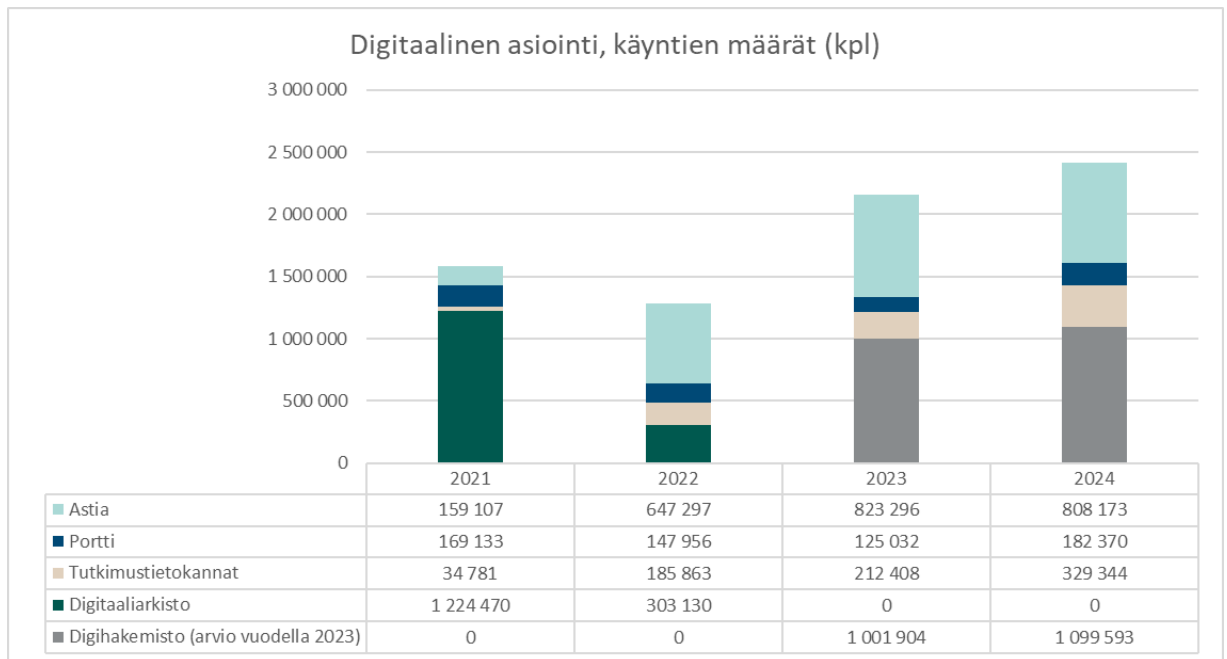
Aineiston käyttöön saattaminen

Aineistojen tutkimuskäyttö

Kansallisarkiston aineistojen ja palvelujen tunnettuutta tutkimuskentällä lisättiin henkilöstön toteuttamilla yliopistovierailuilla. Kansallisarkiston aineistoja, palveluja ja kehittämistyön tuloksia esiteltiin myös tieteellisissä konferensseissa ja tutkijaseminaareissa.

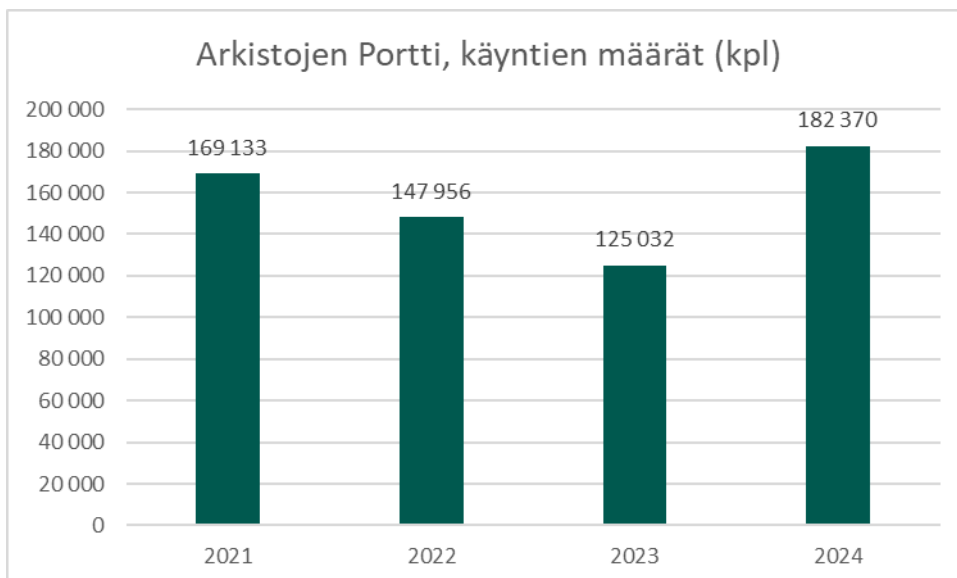
Digitaalinen asiointi

Digitaalisen aineiston verkkokäyttö lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna. Digitaalisen aineiston käytön alustan, Astia-palvelun, käyntimäärät pysyivät ennallaan, mutta tarkasteltujen kuvatedostojen määrä lähes kaksinkertaistui edellisvuoteen verrattuna 10,9 miljoonaan (2023: 5,8 milj.). Astian lisäksi erityisesti sukututkijat käyttivät digitaalisia aineistoja Kansallisarkiston ulkopuolisen verkkopalvelun, Digihakemiston kautta. Digihakemiston käyntejä ryhdyttiin mitaamaan vuoden 2023 syksyllä. Vuonna 2024 Digihakemiston käyntien määrä oli yli miljoona.

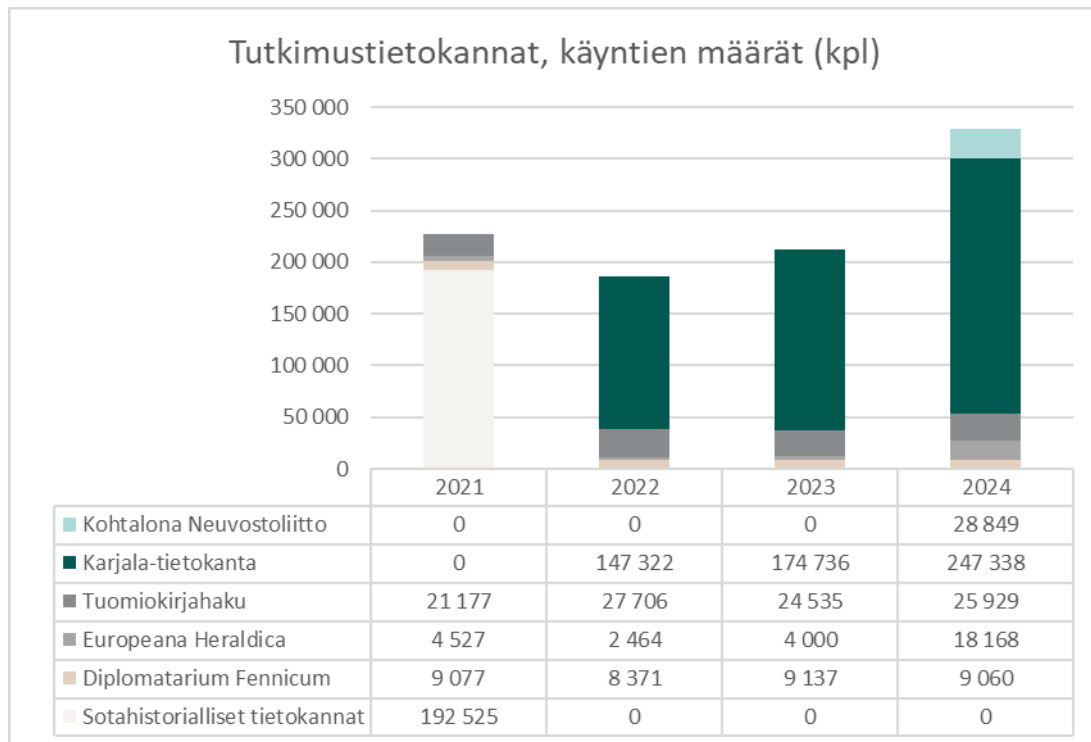

Kuva 8. Digitaalisen asiointin kehitys

Arkistojen Portti -palvelun ja tutkimustietokantojen (Diplomatarium Fennicum, Europeana Heraldica, Karjala-tietokanta, Kohtalona Neuvostoliitto ja Tuomiokirjahaku) käynnit lisääntyivät voimakkaasti. Karjala-tietokanta oli Kansallisarkiston tutkimustietokannoista suosituin noin 247 000 käynnillä (2023: noin 175 000 käyntiä). Kertomusvuonna avattiin uusi tietokanta, Kohtalona Neuvostoliitto, joka sai paljon näkyvyyttä ja kävijöitä. Tutkimustietokantojen käyntien määrä ei ole suoraan verrannollinen vuoteen 2021, jolloin luvussa oli mukana sittemmin Aalto-yliopiston hallinnoitavaksi siirtyneet sotahistorialliset tietokannat.

Kuva 9. Arkistojen Portin käyntimäärien kehitys 2021–2023.

Kuva 10. Tutkimustietokantojen käyntimäärien kehitys 2021–2024.

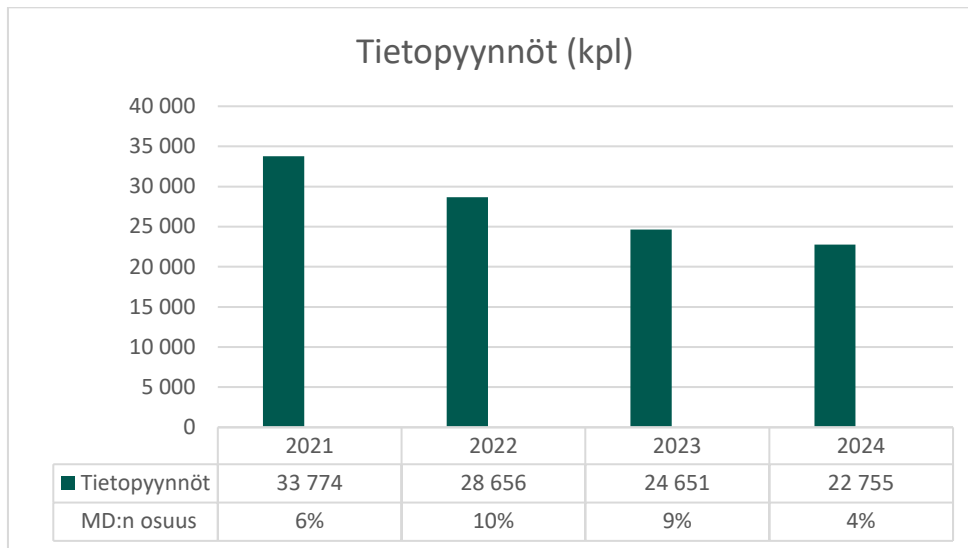
Heinäkuussa avattu livechat-palvelu helpottaa digitaalista asiointia Kansallisarkistossa. Chat nousi nopeasti suosituksi yhteydenottokanavaksi ja tuhannen käydyn keskustelun raja rikkoutui 2.1.2025.

Vuoden aikana otettiin käyttöön uusia välineitä asiakasymmärryksen kartuttamiseen ja asiakaslähtöiseen palvelujen kehittämiseen. Keväällä perustettu Arkistoraati on Kansallisarkiston asiakas- ja koostuva verkkofoorumi, jonka avulla asiakkaita osallistetaan digitaalisten palveluiden kehittämiseen. Palautekanavien käyttöä kehitettiin edelleen ja uusia verkkopalveluja liitettiin keskitetyn palautehallinnan piiriin. Asiakassuosittelun (NPS) mittaus aloitettiin Astia-palvelussa syyskuussa. Verkkopalvelun, tutkijasalipalvelun ja tietopyyntöpalvelun suositelluluku oli viimeisellä kvartaalilla 15.

Lokakuussa Hämeenlinnassa käynnistetty digitaalisen toimittamisen pilotti herätti asiakkaita kiinnostusta. Vuoden loppuun mennessä tilattuja arkistoyksiköitä oli yhteensä 237, joista ehditettiin digitoida kaikkiaan 175. Digitaalisia ilmentymiä pilotissa tuotettiin loka-joulukuun aikana 110 000 kpl.

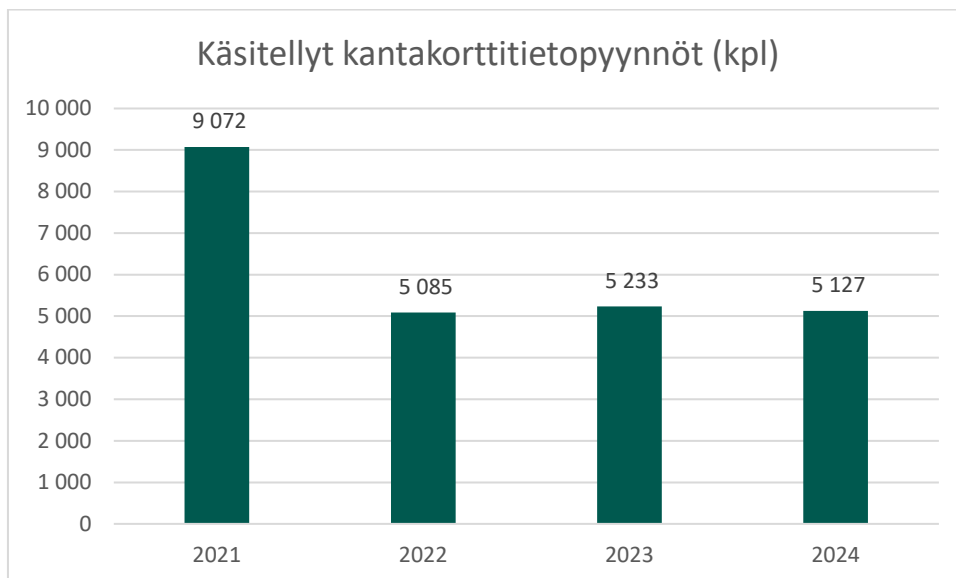
Tietopyynnöt

Tietopyyntöjä käsiteltiin vuonna 2024 yhteensä 22 755. Näistä massadigitoinnin osuus oli 4 % (874 tietopyyntöä). Tietopyyntöjen määrä laski vuoteen 2023 verrattuna 9 %, mikä selittyy suurimmaksi osaksi massadigitoinnin käsittelemien tietopyyntöjen vähenemisellä (58 %). Käytön palveluiden käsittelemät tietopyynnöt vähenivät 3 %, mutta tulot pysyivät samalla tasolla.

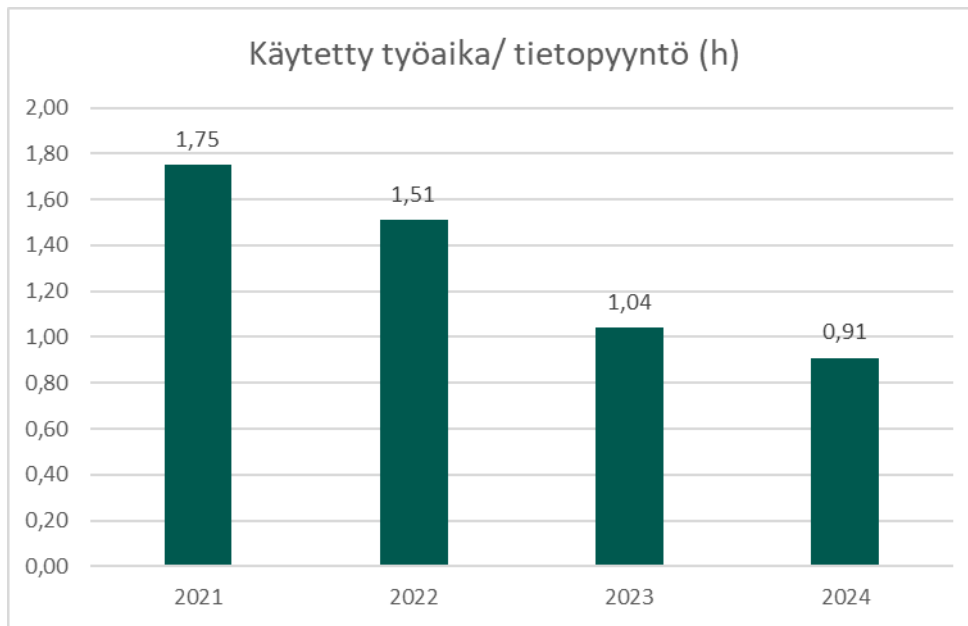
Kuva 11. Toimitetut tietopyynnot 2021–2024.

Kansallisarkiston yleisintä tietopyyntötyyppiä eli kantakorttia ase- ja sotapalveluksesta käsiteltiin 5 127 kappaletta eli miltei yhtä monta kuin vuonna 2023.

Kuva 12. Käsitellyt kantakorttietopyynnot 2021–2024.

Julkisoikeudellisista tietopyynnöistä yli 99 % on käsitelty lainsäädännön edellyttämässä määräajoissa tai Kansallisarkiston asettamissa tavoiteajoissa. Kaikissa tietopyynnöissä määrä- ja tavoiteajat on saavutettu 94-prosenttisesti, kun tavoite oli 90 %. Parannus on huomattava, sillä vuonna 2023 määrä- ja tavoiteajat saavutettiin 80-prosenttisesti. Tietopyyntöjen keskimääräinen käsittelyaika oli 15 vuorokautta, kun tavoite oli 14 vuorokautta. Vaikka tavoitetta ei aivan saavutettu, oli parannus edelliseen vuoteen (24 vrk) huomattava. Vuonna 2024 yhden tietopyynnön käsittelyyn on käytetty työaikaa 0,91 h/tietopyyntö eli 13 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kuva 13. Yhden tietopyynnön käsittelyyn käytetyn työajan kehitys 2021–2024.

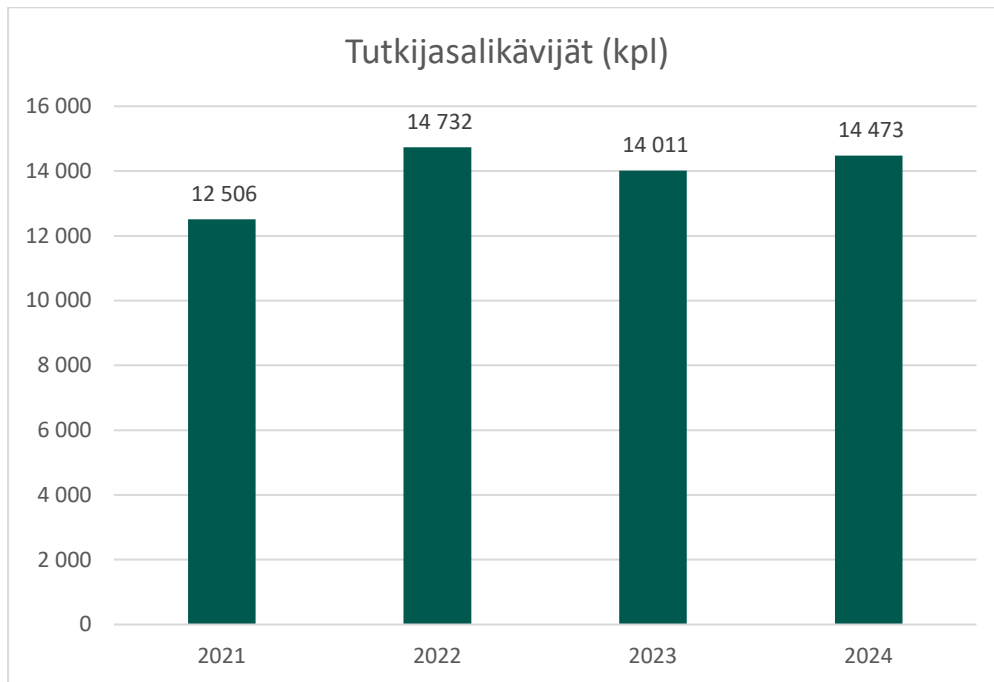
Vuoden 2024 alusta otettiin myös tietopyyntöprosessissa käyttöön asiakastyytyväisyyden NPS-mittaus. Asiakkailta saatiin yli 1 500 vastausta ja NPS-luku oli peräti 91, kun jo luku 60 on maailmanluokkaa. Asiakkaat arvostivat eniten tietopyyntöpalvelun nopeutta ja hyvää laatua.

Sähköisen asioinnin kautta tietopyynnöistä on saatettu vireille edellisen vuoden tapaan 81 %. Sähköisen haku- ja asiointijärjestelmä Astian osuus on kasvanut 52 %:iin (48 % v. 2023). Yksityisasiakkaista noin 80 % käyttää Astiaa.

Käyttölupa-asioita käsiteltiin 4 396 kappaletta. Kasvua edelliseen vuoteen oli 25 %. Yksityisarkistojen käyttölupien käsittelyä yksinkertaistettiin edelleen vuoden 2024 aikana.

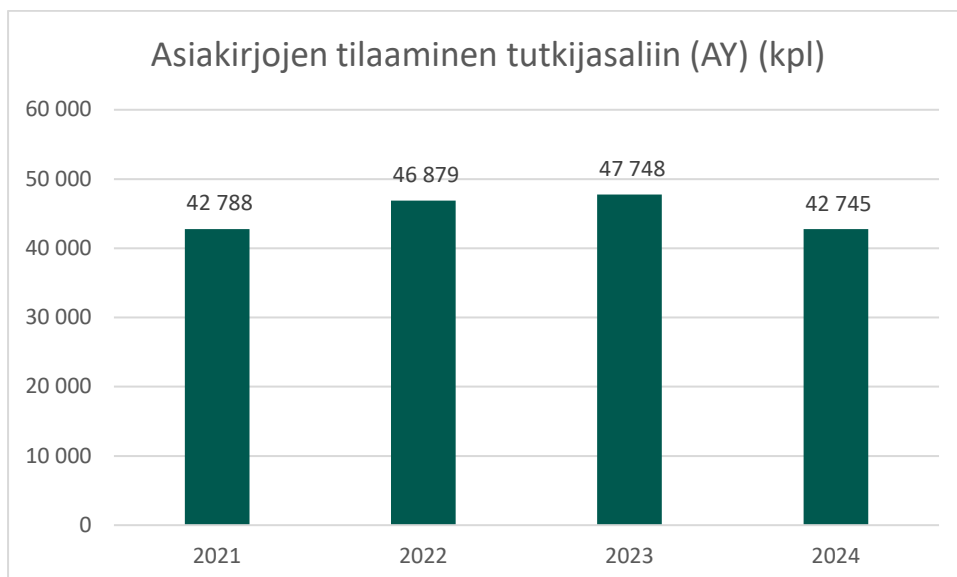
Asiointi toimipaikoissa

Fyysinen asiointi Kansallisarkiston toimipaikoissa kasvoi lähes 5 %:lla edelliseen vuoteen verrattuna. Helsingissä asiointikäynnit kasvoivat yli 10 %. Myös Mikkelissä oli käyntimäärissä nousua yli 10 %. Kolmessa toimipaikassa käyntimäärät laskivat. Kaikki Kansallisarkiston toimipaikat ja niiden tutkijasalit olivat kiinni edellisvuoden tapaan heinäkuussa.

Kuva 14. Tutkijasalikäyntien kehitys 2021–2024.

Tutkijasaleihin toimitettujen aineistojen määrän laski verrattuna edelliseen vuoteen. Tilausten määrän lasku selittynee osittain tutkijasalitoiminnan itsepalvelukonseptin pilotoinnilla, jolloin asiakkaat tutkivat vain etukäteen tilattuja ja toimitettuja aineistoja. Pilotit toteutettiin Jyväskylän ja Turun toimipaikoissa. Mikkelissä tutkijamäärien kasvu heijastui myös tutkijasaliin toimitettujen aineistojen määrän kasvuna. Kasvua oli yli 15 %. Vaasassa laskua oli yli 22 %, mikä selittyy sillä, että toimipaikassa digitoidaan käytetyimpiä aineistoja siihen kohdennetulla rahoituksella.

Kuva 15. Tutkijasaliin tilattujen arkistoyksiköiden määrän kehitys 2021–2024.

Käytön edistäminen

Tekoälypohjaisia sisällöntunnistusmenetelmiä kehitettiin aktiivisesti. Käsialantunnistuksen tulokset paranivat uusien malliversioiden myötä ja ovat erittäin korkealla tasolla. Taulukontunnistuksessa päästiin tuotantokelpoisiin ratkaisuihin. Ulkopuolisille tutkimushankkeille toimitettiin laajoja sisällöntunnistusmenetelmillä tuotettuja rekisteriaineistoja.

Kertomusvuoden aikana sisällöntunnistettiin koko 1800-luvun renovoitujen tuomiokirjojen kokoelma, yhteensä lähes 5 miljoonaa tiedostoa. Lisäksi käynnistettiin 1700-luvun tuomiokirjojen prosessointi. Aineistot eivät vielä ole Astiassa tutkijoiden käytössä, mutta dataa on jo jaettu tutkijoille. Kertomusvuoden aikana toimitettiin 10 prosessoiduista aineistoista koostettua datapakettia yliopistojen tutkimushankkeiden ja muiden tutkijoiden käyttöön. Aineistot sisälsivät tuomiokirjojen ohella esimerkiksi väestörekisteriaineistoja ja kirjeaineistoja. Tutkimus hyötyy huomattavasti Kansallisarkiston kehittämistä uusista menetelmistä esimerkiksi, kun tarvittava tieto löytyy käden käänteessä miljoonien sivujen datamassasta tai rekisteriaineisto saadaan suoraan lähes analyysikelpoiseen muotoon. Lähdeaineistojen prosessointi mahdollistaa niiden aiempaa kattavamman tutkimuskäytön ja myös uudenlaisten menetelmien soveltamisen.

Käsialamalli julkaistiin verkossa kaikkien halukkaiden käyttöön. Sen testaamiseksi rakennettiin myös demosovellus, joka saavutti suuren suosion Kansallisarkiston asiakkaiden keskuudessa. Tekoälypohjainen käsialantunnistus sai myös huomattavaa medianäkyvyyttä (esim. MTV3, Tekniikka&Talous). Alustalla on käsialamallin lisäksi julkaistu myös muut Kansallisarkiston tuottamat tekoälymallit, ja niitä on ladattu tuhansia kertoja. Kansallisarkiston tietoon on tullut, että muutamat julkisen hallinnon organisaatiot ovat ottaneet niitä osaksi omia prosessejaan.

Tietopyyntötyön tehostaminen jatkui laajentamalla sisällöntunnistusta uusiin käsittelyn kanalta merkittäviin aineistoihin. Vuoden aikana prosessoitiin esimerkiksi kantakorttikokoelman hakukortisto, kättilöiden synnytyskertomusaineisto, luovutetun alueen siviilirekisteri sekä kuolteiden luetteloita. Aineistojen sisältötunnistus tuo merkittäviä työaikasäästöjä tietopyyntöjen käsittelyyn.

Tekoälytyössä aloitettiin myös suuriin kielimalleihin liittyvien sovellusten kehittäminen. Asiakaspalvelun tueksi kehitettiin tekoälypohjainen chatbot-ratkaisu, jota testattiin laajasti. Chatbotin vastaukset saatiin hyvälle tarkkuustasolle, ja se julkaistaan asiakkaiden käyttöön vuoden 2025 alkupuolella.

Heraldinen toiminta

Kansallisarkiston yhteydessä toimii heraldinen lautakunta, jonka jäsenet edustavat heraldiikan tutkimusta, heraldista suunnittelua sekä historian ja hallinnon asiantuntemusta. Lautakunta kokoontui vuonna 2024 yhden kerran sähköpostikokoukseen. Kansallisarkisto antoi kertomusvuonna kolme heraldista lausuntoa.

Valtionapuviranomaisena toimiminen

Kansallisarkisto myönsi vuonna 2024 lakisääteistä pysyväisluonteista valtionavustusta yhteensä 5 600 000 euroa. Avustuksen myöntäminen perustuu tähän tarkoitukseen Kansallisarkistolle osoitettuun määrärahaan sekä yksityisten arkistojen valtionavusta annettuun lakiin (1006/2006). Avustus jakautui taulukon 3 mukaisesti.

Taulukko 3. Valtionavustukset 2024.

Avustuksen saaja	2024
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry	1 702 000
Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto sr	967 000
Työväen Arkiston Säätiö sr	697 000
Svenska litteratursällskapet i Finland rf (Helsingin toimipiste)	651 000
Yhteiskunnallinen Arkistosäätiö sr (Kansan Arkisto)	517 100
Porvarillisen Työn Arkiston Säätiö sr	194 000
Keskustan ja maaseudun arkiston säätiö sr	197 000
Toimihenkilöarkistoyhdistys ry	211 500
Suomen Urheilumuseosäätiö sr (Suomen Urheiluarkisto)	186 400
Svenska arkivföreningen rf (Svenska centralarkivet)	166 500
Tasavallan Presidentin Arkistosäätiö sr (Urho Kekkosen arkisto)	110 500
Yhteensä	5 600 000

Vuodelle 2024 ei haettu kertaluonteisia valtionavustuksia. Yksi valtionavustuksen saaja palautti vuoden aikana 25 000 euroa valtionavustusta.

Syksyllä 2024 toteutettiin aiempina vuosina aloitetun käytännön mukaisesti tarkastus yhteen valtionapuarkistoon.

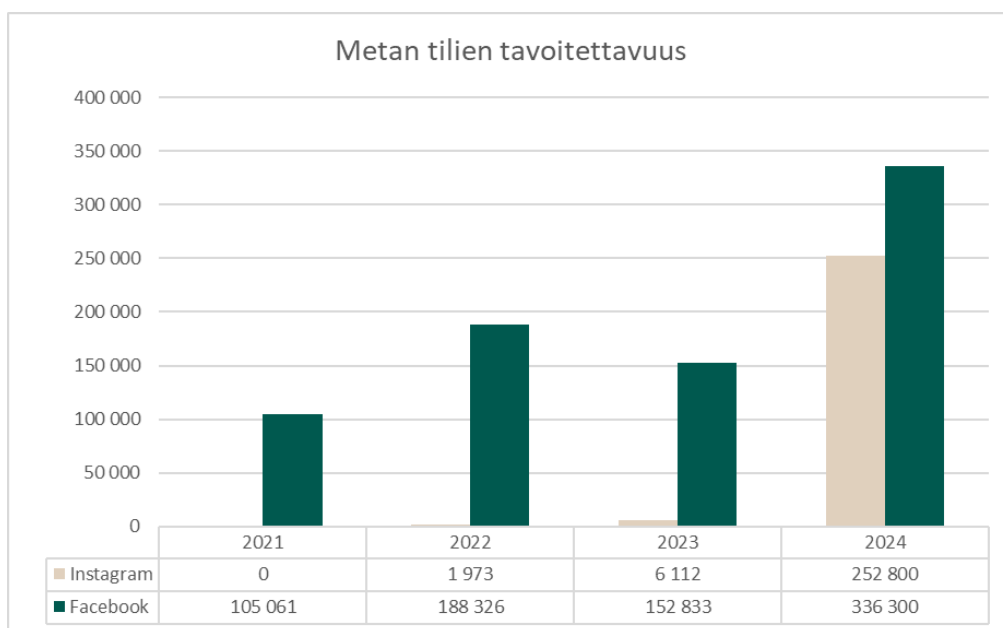
Kansallisarkiston edustajat vierailivat syksyn 2024 aikana kaikissa valtionapuarkistoissa. Lisäksi vuoden aikana järjestettiin kaksi valtionapuarkistojen ja Kansallisarkiston yhteistyötapaamista. Kansallisarkisto ja valtionapuarkistot sopivat myös valtionapuarkistojen toiminnan mittareiden uudistamisesta vuoden 2026 hakua varten.

Valtionavustuslakiin lisättiin 1.1.2023 uudet säännökset valtionavustustoiminnan vähimmäistietojen toimittamisesta Valtiokonttorin ylläpitämään järjestelmään. Kansallisarkiston vuodelle 2024 myöntämät avustukset julkaistiin Valtiokonttorin ylläpitämässä Tutkiavustuksia.fi-palvelussa.

Sisäiset palvelut

Viestintä

Vuonna 2024 jatkettiin uuden ilmeen ja verkkosivujen jalkauttamista. Kukin toiminto laati oman viestintäsuunnitelmansa. Viranomaisviestinnässä uutiskirje sai satoja lukijoita ja virtuaalinen viranomaisinfo veti suuria yleisöjä. Sosiaalisen median kanavissa jatkettiin entistä vahvemmin lyhyiden videoiden tuotantoa ja kokeiltiin maksullista näkyvyyttä. Alla oleva kaavio kuvaa tavoitettavuuden kasvusta Metan palveluissa.

Kuva 16. Metan tilien tavoitettavuus 2021-2024.

Viestintä tuki henkilöstöpalveluita ja muuta organisaatiota työyhteisöviestinnässä. Työyhteisöviestinnän tärkeimmät kanavat olivat Aitta-intranet sekä Teams-alustalla järjestetyt henkilöstötilaisuudet. Viestintä oli mukana Kansallisarkiston oman työyhteisöviestinnän pelikirjan laatimisessa.

Viestintä aloitti yhteistyön Saavutettavuuskirjasto Celian ja Varastokirjaston kanssa viestintätarkaisujen yhdistämiseksi. Viestintä teki myös paljon sivistyshallintoprojektiin ja Rauhankadun väistöön liittyvää työtä.

ICT

Vuoden 2024 painopisteenä oli omassa ylläpidossa olevan konesalin ja verkkoinfrastruktuurista luopumisen valmistelu ja siirtyminen täysipainoisemmin Valtorin tarjoamiin palveluihin. Lisäksi parannettiin digitaalisen työympäristön tietoturvaa.

Riskienhallinta ja turvallisuus

Turvallisuustyötä jatkettiin tehostetusti Suomen muuttuneen turvallisuustilanteen takia. Johdolle ja henkilöstölle järjestettiin turvallisuuskoulutusta. Operationaalista turvallisuuden kehittämistä tehtiin verkostotyönä. Verkostoon kuuluvat hallinnollisen, fyysisen ja teknisen turvallisuuden vastuuhenkilöt sekä tietosuojavastaava. Varautumisyhteistyötä eri viranomaisten kanssa kehitettiin.

Koko henkilöstölle otettiin käyttöön Hoxhunt-harjoitustyökalu, josta on saatu paljon myönteistä palautetta ja samalla pystytty selkeästi nostamaan käyttäjien tietoturvaosaamista. Sen lisäksi kehitettiin eri järjestelmien valvontaa ja tietoturvaharjoittelulla onnistuttiin löytämään kehityskohteita organisaation toiminnasta.

Riskienhallinnan kokonaisvastuu siirtyi osaamisaluejohtajille. ERM-riskienhallintatyökalun käyttö vakiinnutettiin osana kokonaisvaltaista riskienhallintaa, jonka avulla vastuuhenkilöt pystyvät kuvaamaan ja hallinnoimaan riskejä. Tietoturvapääallikkö raportoi säännöllisesti johdolle kriittisistä tietoturvariskeistä. Tietosuojatyö organisoitiin uudelleen kertomusvuoden lopulla. Työsuojelutoiminta toimii uudelleen organisoituna.

Tuotteiden johtaminen

Tuotteiden johtamista ohjaa Kansallisarkiston tuotekäsikirja sekä kehittämisen malli, jotka molemmat päivitettiin kertomusvuonna. Päivittämisessä huomioitiin vuonna 2023 tehdyn sisäisen tarkastuksen havainnot. Tuotehallinnassa jatkokehitettyjä ja jo aiemmin määriteltyjä toimintamalleja vietiin systemaattisesti eteenpäin. Tuotteiden ohjausryhmille järjestettiin runsaasti koulutusta. Tuoteomistajille ostettiin koulutussarja kokonaisketterästä toimintamallista.

Vuoden 2023 lopussa käyttöön otettu Atlassian Confluence ja tuotehallinnan piirissä olevien tuotteiden dokumentaatio siirrettiin kyseiselle alustalle alkuvuodesta 2024. Samalla kaikki kokouskäytänteet siirrettiin kokonaisuudessaan samaiselle alustalle.

Tuotehallinnan verkosto osallistui uuden arkistometatietojärjestelmän kilpailutuksiin ja tuotti erinäisiä arkkitehtuurikuvauksia kehittämisen tueksi. Lähes kaikista tuotehallinnan piirissä olevista tuotteista tuotettiin kohdearkkitehtuurikuvauksia archimate-notaatiolla.

Lisäksi toteutettiin tuotekehityksen laadunhallinnan projekti, jossa kehitettiin valmiuksia sekä ohjelmointityön modernisointiin sekä testaustyön automatisointiin. Osa kyvykkyyksistä saavutettiin jo projektissa, jossa otettiin käyttöön esimerkiksi sovelluksia, jotka tätä tukevat. Samoin luotiin ylätasoon pelikirjoja siihen, miten ohjelmointia ja testausta Kansallisarkistossa tehdään. Laadunhallinnan kehittämisprojektin tuoteoksia jalkautetaan vuonna 2025.

Tuoteomistajille järjestettiin vuoden 2024 lopussa koulutussarja liittyen kokonaisketterään toimintamalliin ulkopuolisena koulutuksena.

Kestävä kehitys

Kansallisarkiston toiminta muuttumattoman tiedon avoimena lähteenä luo pohjaa kestäväälle kehitykselle. Kestävä kehitys otetaan huomioon kaikessa päätöksenteossa, ja sitä johdetaan osana Kansallisarkiston ohjauksen normaaleja prosesseja. Vuonna 2024 asetettiin Vastuullisuusryhmä, joka vastaa kestävä kehityksen raportoinnista ja nostaa teemoja esiin vuoden aikana. Vuonna 2024 laadittiin Kansallisarkiston kolmas vastuullisuusraportti.

Tiedonhallinta

Tiedonhallintapalvelun kirjaamopalvelu on toiminut häiriöttä ja saavuttanut asiakaspalvelutavoitteet. Vuonna 2024 päivitettiin sisäisen tiedonhallinnan ohjeistusta ja uudistettiin tiedonhallintamalli. Rauhankadun väistöön valmistauduttiin järjestämällä analogista virka-arkistoa.

Tietosuoja

Vuonna 2024 tietosuojaa auditointiin kaksi kertaa. Käsittelytoimiselosteita, tietosuoja vaikutusten arviointeja (DPIA) sekä sisäistä ohjeistusta kehitettiin. Lisäksi ryhdyttiin kehittämään tietosuojaa vastaamaan Julkri-kriteeristöä. Tietosuojavastaavan tehtävät järjestettiin uudelleen.

Taloushallinto

Kansallisarkiston taloushallinnossa on kertomusvuonna kehitetty talouden suunnittelua ja seurantaprosessia sekä tiedolla johtamista. Taloushallinnossa on päivitetty kokonaisarkkitehtuuri ja laadittu kuvaukset keskeisistä prosesseista.

Kansallisarkiston maksuasetus ja sen perusteella annettu hinnasto päivitettiin. Hinnasto on voimassa 1.1.2025 alkaen.

Hankintatoimi

Hankintojen strategisessa johtamisessa tavoite on digitalisaatioon liittyvien kiinteiden kustannusten hallinta ja toimenpiteenä pitkän aikavälin suunnitelmat. Tavoitteessa on onnistuttu osittain. Cloudia Suunnittelu otettiin käyttöön hankintojen suunnitelmallisuuden parantamiseksi kertomusvuonna, ja edellisvuonna käyttöönotettu Cloudia Sopimushallinnan käyttö on vakiintunut. Vastuullisuus on huomioitu hankinnoissa mahdollisuuksien mukaan.

HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

Henkilöstövoimavarat

Vuonna 2024 Kansallisarkistossa tehtiin töitä yhteensä 225 henkilötyövuotta. Nousua vuoteen 2023 oli 17,5 henkilötyövuotta. Naisten osuus henkilöstöstä oli 59 % ja miesten 41 %. Vakinaisen henkilöstön osuus oli 64 %. Määräaikaisen henkilöstön suuri osuus selittyy määräaikaisten projektien ja hankkeiden suurella määrällä.

Vuonna 2024 jatkettiin muutosjohtamisen tukemista. Esihenkilöt ja osa asiantuntijoista osallistuivat muutosjohtamisvalmennukseen, joka toteutettiin yhteistyössä Taitotalon kanssa. Teeman ympärillä tehtiin yhteistyötä myös Saavutettavuuskirjasto Celian ja Varastokirjaston kanssa. Syksyllä 2024 käynnistettiin SUUNTA-muutostuen kokonaisuus, jossa kolmen viraston henkilöstölle järjestetään yhteisiä webinaareja, yhteistyöryhmiä sekä esihenkilöiden tukea organisaatiomuutoksessa.

Vuonna 2024 eläkkeelle jäi kaksi henkilöä. Kansallisarkiston ikäpyramidi on edelleen painottunut vanhimpiin ikäluokkiin, mutta ikäjakauma on tasoittumassa. Vuonna 2020 aloitettua Kansallisarkiston Senioriosaaja 62+ -ohjelmaa jatkettiin. Tavoitteena on tukea senioriosaajia, heidän eläköitymistään sekä osaamisen siirtymistä. Varhaisen tuen malli oli aktiivisessa käytössä. Työyhteisön kehittämisen tilaisuuksia järjestettiin muutamalle tiimille ja toimipaikalle yhteistyössä työterveyden kanssa.

Sairauspoissaolot

Vuonna 2024 sairauspoissaolopäiviä kertyi virastotyöajassa laskettuna 6,8 työpäivää per henkilötyövuosi. Kansallisarkistossa sattui 6 tapaturmaa. Tapaturmapoissaoloja kertyi 20 päivää. Terveysprosentti oli 36 %, mikä tarkoittaa, että kokonaan ilman sairauspoissaoloja olleiden henkilöiden lukumäärä oli 86.

Työhyvinvointi, työtyytyväisyys ja työyhteisön kehittäminen

Kansallisarkiston toiset strategia- ja henkilöstöpäivät järjestettiin syyskuussa 2024 virtuaalisesti. Tavoitteena oli jatkaa strategiatyötä, mahdollistaa yhteistä keskustelua ja luoda yhteishenkeä. Henkilöstöpäivillä käsiteltiin myös aiemmin valmistunutta arkistolaisen toimintakulttuurin kietytystä sekä työyhteisöviestinnän pelikirjaa, jotka työstettiin yhdessä henkilöstön kanssa.

Vuosi 2024 oli Kansallisarkistossa työhyvinvoinnin johtamisen teemavuosi. Sitä toteutettiin hyödyntämällä Kevan oppimisalustaa. Esihenkilöt veivät esihenkilöfoorumeissa käsitellyt kokonaisuudet tiimeihinsä keskusteltaviksi. Lisäksi järjestettiin koko henkilöstölle työhyvinvoinnin webinaareja.

Keskusteluyhteyden tärkeyttä ja avoimen viestinnän ja vuorovaikutuksen roolia on edelleen korostettu. Tavoite- ja kehityskeskustelujen työkaluna käytettiin Osaava-järjestelmää. Osaava tukee omasta työstä ja sen tavoitteista keskustelua matalalla kynnyksellä.

Työtyytyväisyyskysely tehtiin valtionhallinnon yhteistä työkalua hyödyntäen marraskuussa. Työtyytyväisyyden kokonaisindeksi nousi hieman ollen 3,43 (3,41 v. 2023).

Toimipaikoissa järjestettiin pienimuotoisia virkistystilaisuuksia.

Johtaminen

Kansallisarkiston johtaminen perustuu strategisten tavoitteiden toteuttamiseen ja osaamisalueiden tulossopimuksessa määriteltyjen tulostavoitteiden toteuttamiseen. Johtaminen keskittyy toiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen sekä henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen.

Tavoitteena vuonna 2024 oli avoin, innovatiivinen ja ennakoiva toimintakulttuuri, jossa johtaminen perustuu ajantasaiseen tietoon sekä henkilöstön osallistamiseen ja muutuskäyvyyden tukemiseen. Keskeisiä teemoja olivat myös yhdessä kehittyminen, asiakaslähtöisyys ja kestävä kehitys. Nämä tavoitteet huomioitiin myös sovittaessa yksilöllisiä tulostavoitteita.

Virtuaalisten kuukausittaisten esihenkilöfoorumien lisäksi Kansallisarkistossa järjestettiin esihenkilöpäivät toukokuussa sekä yhteinen esihenkilöiden kokoontuminen lokakuussa. Näissä tavoitteena oli edelleen vahvistaa esihenkilöiden roolia ja asemaa, parantaa keskinäistä vuorovaikutusta ja kasvattaa luottamusta.

Oppiminen

Kansallisarkiston ydinosaamiset määritettiin vuonna 2023 ja nämä purettiin tiimikohtaisissa osaamiskeskusteluissa osaamistarpeiksi. Vuonna 2024 hahmoteltiin osaamisalueittain sekä koko organisaation tasolla osaamisen kehittämisen tarpeita ja laadittiin osaamisen kehittämiseksi suunnitelmia.

Kirjanpidon mukaan henkilöstökoulutukseen käytettiin vuonna 2024 keskimäärin 1,2 työpäivä/HTV. Taulukossa 4 on kuvattu henkilöstötilinpäätöksen tunnusluvut.

Taulukko 4. Henkilöstötilinpäätöksen tunnusluvut.

Rakenne	2022	2023	2024	Muutos %
1. Henkilöstöresurssit				
henkilöstömäärä	224,0	210,0	239,0	13,8
henkilöstömäärä, naiset	122,0	117,0	140,0	19,7
henkilöstömäärä, miehet	102,0	93,0	99,0	6,5
henkilötyövuodet	229,8	207,5	225,0	8,4
keski-ikä	47,2	46,3	45,9	-0,8
keski-ikä, naiset	49,0	47,8	46,4	-2,9
keski-ikä, miehet	44,9	44,3	45,2	1,9
henkilöstömäärät ikäluokittain				
15-24	2,0	4,0	3,0	-25,0
25-34	40,0	39,0	51,0	30,8

35-44	49,0	53,0	58,0	9,4
45-54	61,0	55,0	63,0	14,5
55-64	67,0	57,0	61,0	7,0
65-	5,0	2,0	3,0	50,0
koulutustasoindeksi	5,9	6,0	6,0	0,8
koulutustasoindeksi, naiset	5,9	6,0	6,0	0,4
koulutustasoindeksi, miehet	5,8	5,9	6,0	1,3
vakinaiset	156,0	138,0	153,0	10,9
vakinaiset naiset	89,0	77,0	85,0	10,4
vakinaiset miehet	67,0	61,0	68,0	11,5
määräaikaiset (sis.työllistetyt)	68,0	72,0	86,0	19,4
määräaikaiset naiset	33,0	40,0	55,0	37,5
määräaikaiset miehet	35,0	32,0	31,0	-3,1
kokoaikaiset	210,0	199,0	216,0	8,5
kokoaikaiset naiset	113,0	110,0	124,0	12,7
kokoaikaiset miehet	97,0	89,0	92,0	3,4
osa-aikaiset	14,0	11,0	23,0	109,1
osa-aikaiset naiset	9,0	7,0	16,0	128,6
osa-aikaiset miehet	5,0	4,0	7,0	75,0
säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	80,6	81,2	83,0	2,2
palkkasumma, €/vuosi	10 066 712,5	10 028 544,6	10 331 865,5	3,0
josta johdon palkkasumma, €/vuosi	322 266,7	384 803,4	-	-
tulosperusteiset lisät, €/vuosi				
josta johdon tulosperusteiset lisät, €/vuosi			0,0	0,0
luontoisetuudet, €/vuosi	650,6	480,0	480,0	0,0
josta johdon luontoisetuudet, €/vuosi	410,6	480,0	-	-
henkilösivukulut, €/vuosi				
josta eläkekulut, €/vuosi	1 887 643,8	1 810 552,1	1 863 084,1	2,9
	1 813 094,7	1 740 530,2	1 786 081,9	2,6
kokonaistyövoimakustannukset, €/vuosi				
	12 129 289,3	12 111 704,8	12 457 949,5	2,9

tehdyn työajan palkat,% osuus palkkasummasta	75,5	76,5	78,6	2,7
välilliset työvoimakustannukset, €/vuosi				
	4 533 818,4	4 434 874,0	4 338 430,6	-2,2
ja niiden % osuus tehdyn työajan palkoista	59,7	57,8	53,4	-7,5
Henkilötyövuoden hinta	52 776,9	58 368,4	55 373,1	-5,1
2. Työhyvinvointi				
lähtövaihtuvuus %	7,6	10,6	7,2	-31,9
tulovaihtuvuus %	1,3	0,5	16,9	3 552,2
työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen, % henkilöstöstä		0,5		-100,0
sairauspoissaolot, työpäivää/htv	9,5	9,3	6,8	-27,4
Sairaustapauksien lkm	561,0	383,0	455,0	18,8
3. Henkilöstöinvestoinnit				
työtyytyväisyyden edistäminen, €/htv	422,4	301,1	164,6	-45,4
työkunnon edistäminen, €/htv	98,8	4,9	77,7	1 473,5
koulutus ja kehittäminen, työpäivää/htv	1,8	1,8	1,3	-27,1
koulutus ja kehittäminen, €/htv	649,2	1 033,8	716,8	-30,7
työterveyshuolto, €/htv	398,3	440,9	760,5	72,5
henkilöstöinvestoinnit yhteensä, €/htv	1 568,7	1 780,7	1 719,6	-3,4

Kansallisarkiston kokonaisrahoitus vuonna 2024 oli 32,6 miljoonaa euroa. Toimintamenojen osuus oli 26,7 miljoonaa euroa ja valtionapuarkistoille jaettavien siirtomenojen 5,6 miljoonaa euroa. Rahoitus sisälsi vuodelta 2023 siirtyneitä määrärahoja yhteensä 4,0 miljoonaa euroa. Yhteenvedo rahoituksen rakenteesta on taulukossa 5.

Kansallisarkiston rahoitus koostuu pääosin talousarviorahoituksesta. Toimintamenomomentti on nettobudjetoitu. Toimintamenojen osuus (26,7 milj. euroa) vuoden 2024 kokonaisrahoituksesta oli 81,3 %. Toimintamenoihin sisältyi momentilta 28.70.20 talousarviossa siirrettyä rahoitusta noin 1,3 milj. euroa sähköisen arkistoinnin tuottavuushankkeeseen, 1,3 milj. euroa Kansallisarkiston tietoaineistojen digitointiin, 360 000 euroa Vaasan toimipaikan aineistojen digitointiin sekä 200 000 euroa momentilta 29.40.53 siirrettyä rahoitusta Kansainväliseen toimintaan.

Muuta talousarviorahoitusta Kansallisarkistolla oli yhteensä 400 000 euroa, kun mainittu summa kohdistettiin Valtioneuvoston kanslian momentilta 23.01.01 Suomalaisten vaiheet Venäjällä vuoden 1917 lokakuun vallankumouksen jälkeen -tutkimushankkeeseen.

Työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön pääluokista työllistettävien palkkauksiin tarkoitetuilta momenteilta maksettiin työllisyysvaroin palkattujen henkilöiden palkkakuluja yhteensä 129 000 euroa.

Siirtomenot 5,6 milj. euroa koostuvat arviomäärärahamentilta 29.40.56 (Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen) yksityisarkistojen valtionapuihin myönnetystä rahoituksesta. Käytettävissä olleesta valtionavusta jäi käyttämättä 25 000 euroa.

Taulukko 5. Kansallisarkiston rahoituksen rakenne 2024.

Rahoituksen rakenne	Edelliseltä vuodelta siirtyneet määrärahat	Vuoden 2024 määrärahat (TA ja LTA)	Vuoden 2024 määrärahat yhteensä	Toteutuma 2024	Vuodelle 2025 siirtyvä
Toimintamenot	4 024 312	22 714 000	26 738 312	23 145 975	3 592 337
Muu talousarviorahoitus					
Valtioneuvoston kanslian toimintamenot	0	400 000	400 000	400 000	0
Palkkatuetty työ, valtionhallinto (TEM)	0	94 290	94 290	94 290	0
Palkkatuetty työ, valtionhallinto (STM)	0	34 428	34 428	34 428	0
Siirtomenot					
Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen	0	5 600 000	5 600 000	5 575 000	
Yhteensä	4 024 312	28 842 718	32 867 030	29 249 693	3 592 337

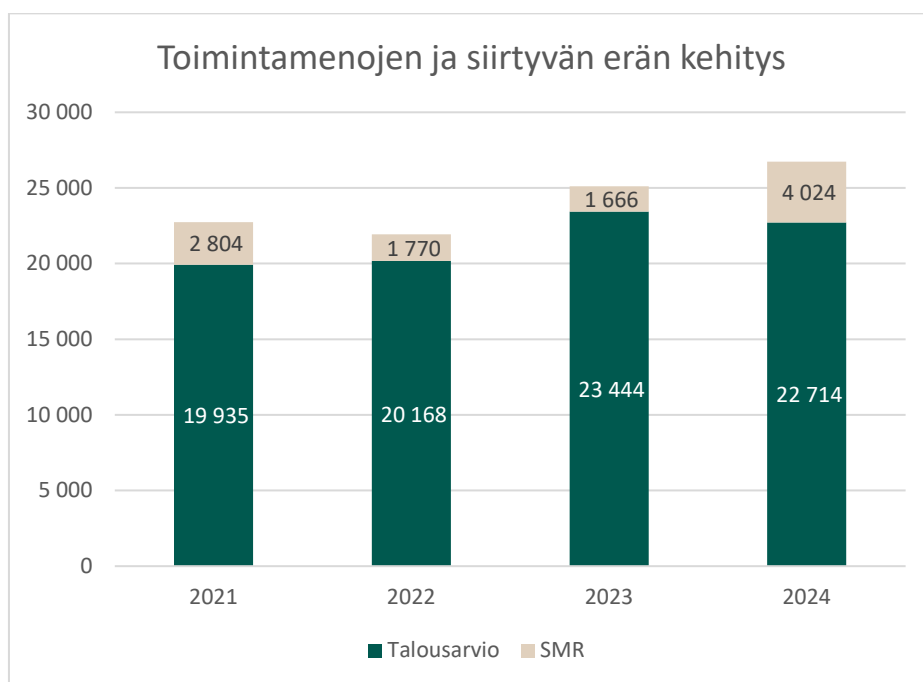
1.1.10. Talousarvion toteutuminen

Kansallisarkistolle myönnettiin vuoden 2024 talousarviossa toimintamenoja noin 22,7 milj. euroa. Lisäksi käytössä oli edelliseltä vuodelta siirtyneitä määrärahoja noin 4,0 milj. euroa. Kaiken kaikkiaan toimintamenoja oli käytettävissä vuonna 2024 yhteensä noin 26,7 milj. euroa.

Toimintamenojen kokonaiskäyttö oli noin 23,1 milj. euroa. Siirtyvän erän käytön osuus tästä oli noin 0,4 milj. euroa. Vuodelle 2024 siirtyi noin 3,6 milj. euroa. Toimintamenojen bruttotulot olivat 2,7 milj. euroa.

Suomalaisten vaiheet Venäjällä vuoden 1917 lokakuun vallankumouksen jälkeen -tutkimushankkeeseen vuodelle 2024 kohdistetut määrärahat käytettiin kokonaan.

Kuva 17 kuvaa käytettävissä olevan rahoituksen kehityksen vuosina 2021–2024.

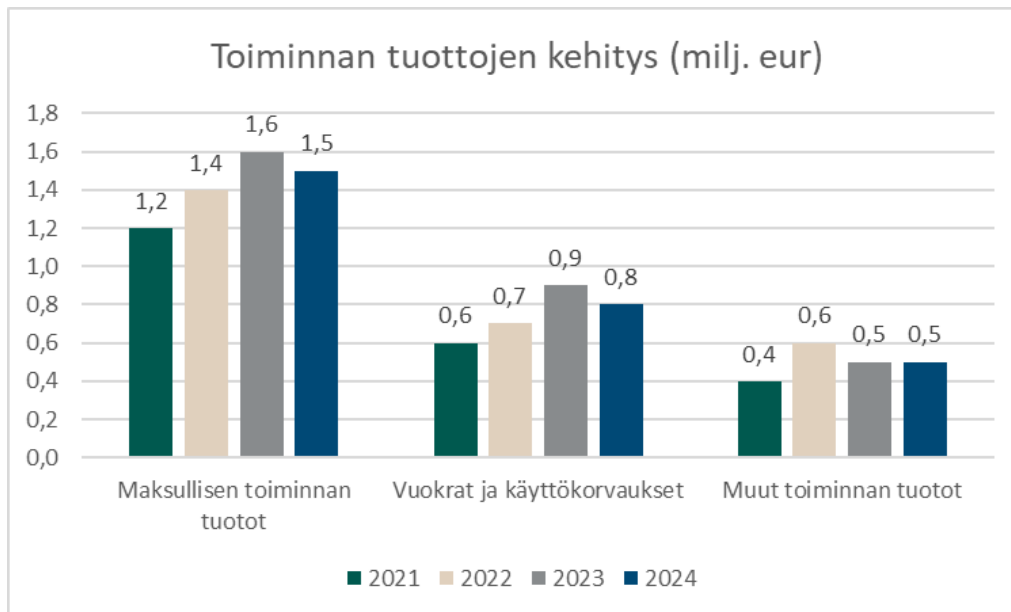

Kuva 17. Toimintamenojen ja siirtyvän erän kehitys vuosina 2021–2024.

1.1.11. Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot

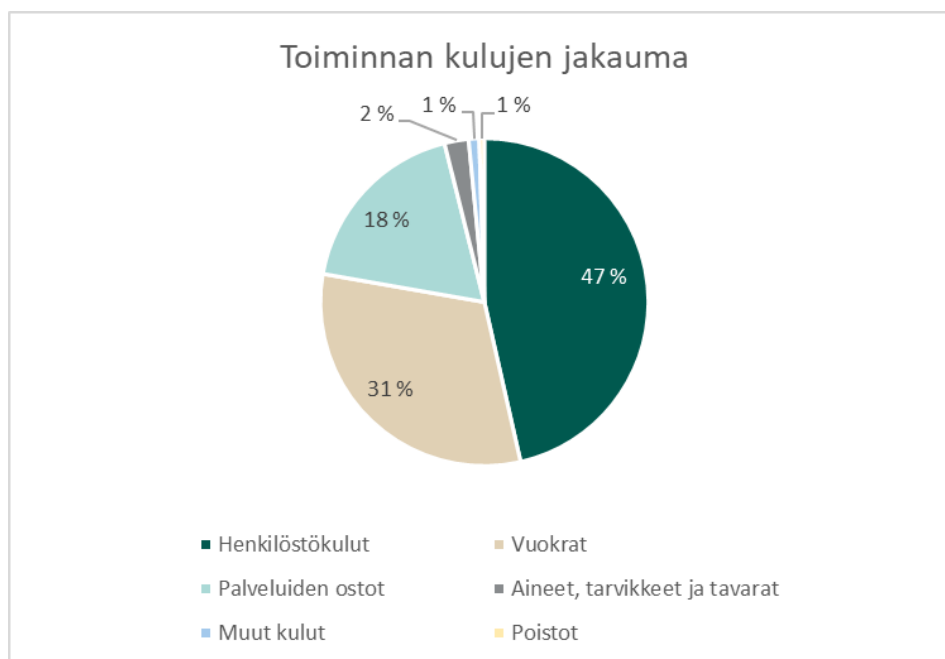
Toiminnan kokonaistuotot olivat kertomusvuonna 2,7 milj. euroa (2023: 2,9 milj.€, 2022: 2,7 milj. €) ja ne laskivat edellisestä vuodesta noin. 0,2 milj. euroa. Toiminnan tuotoista maksullisen toiminnan tuottoja oli 1,5 milj. euroa (2023: 1,6 milj. €, 2022: 1,4 milj. €), vuokra- ja käyttökorvauksia oli noin. 0,8 milj. euroa (2023: 0,9 milj. €, 2022: 0,7 milj. €) ja muita toiminnan tuottoja noin 0,5 milj. € (2023: 0,5 milj. €, 2022: 0,6 milj. €). Maksullisen toiminnan tuotot olivat yli puolet kokonaistuotoista. Tilikauden aikana tileistä on poistettu saatavia 2 324 euroa. Kuvassa 18 on esitetty toiminnan tuottojen kehitys vuosina 2021–2024.

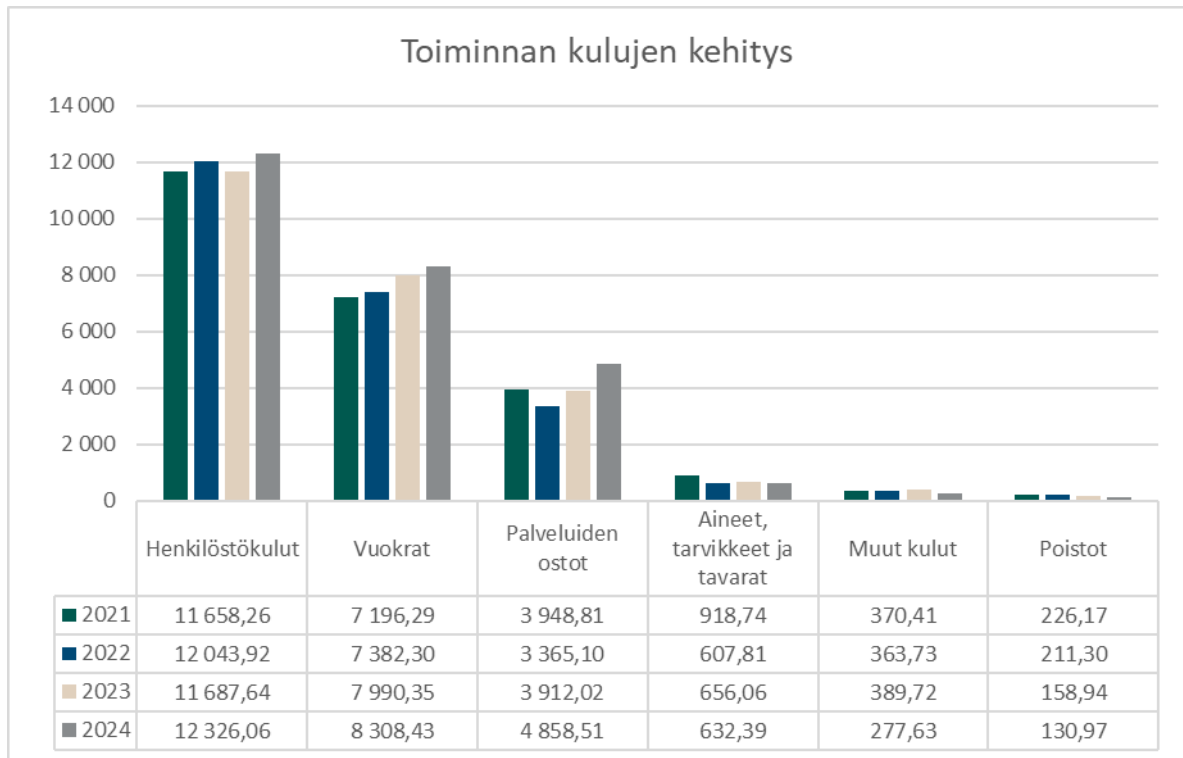
Kuva 18. Toiminnan tuottojen kehitys vuosina 2021–2024.

Toiminnan kulut

Toiminnan kulut olivat kertomusvuonna yhteensä noin 25,9 milj. euroa (2023: 24,0 milj. €, 2022: 24,0 milj. €). Toiminnan kuluista 47,5 % muodostuu henkilöstökuluista (12,3 milj. euroa, 2023 :11,7 milj. euroa, vuonna 2022: 12,0 milj. euroa) Vuokrat (n. 8,3 milj. euroa, 2023: n. 8,0 milj. euroa, 2022: n. 7,4 milj. euroa) oli toiseksi suurin kuluerä 32,0 %:n osuudella. Kuvassa 19 on kuvattu toiminnan kulujen jakauma vuonna 2023 ja kuvassa 20 toiminnan kulujen kehitys vuosina 2021–2024.

Kuva 19. Toiminnan kulujen jakauma 2024

Kuva 20. Toiminnan kulujen kehitys 2021–2024 (1000€)

Vuoteen 2023 verrattuna kulut nousivat kokonaisuudessaan 4,6 %. Suurin nousu (24,2 %) oli Palveluiden ostot -kuluryhmässä. Eniten laskivat Muut kulut-kuluryhmä (28,7 %). Vuonna 2024 aloitettiin Kansallisarkistossa Metka- metatietojärjestelmän valmistus. Siihen liittyviä palkka- ja hankinta menoja aktivoitiin taseeseen noin 616 000 euroa. Taulukossa 6. on kuvattu toiminnan kulujen muutos vuosien 2023 ja 2024 välillä. Kansallisarkistojen kustannusten muodostumiseen vaikuttavat valtion talousarviossa määrääkäsina ja pääosin sidottuun käyttötarkoitukseen myönnetty määrärahat. Näitä eria valtion talousarvioon sisältyi vuonna 2024 3,4 milj. euroa. (2023: 4,3 milj.€, 2022: 2,0 milj.€)

Taulukko 6. Toiminnan kulut vuosina 2023–2024 ja niiden muutos.

Toiminnan kulut (1 000 €)	2024	2023	Muutos €	Muutos %
Henkilöstökulut	12 326	11 688	638	5,1 %
Vuokrat	8 308	7 990	318	4,0 %
Palveluiden ostot	4 859	3 912	947	24,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	632	656	-24	-3,7 %
Muut kulut	278	390	-112	-28,7 %
Valmistus omaan käyttöön	-616	0	-616	-
Poistot	131	159	-28	-17,6 %
Yhteensä	25 918	24 795	1 123	4,6 %

Rahoitustuotot koostuivat saamisista perittävistä koroista ja rahoituskulut viivästyskoroista ja -maksuista. Rahoitustuotot ja -kulut olivat tilivuoden aikana yhteensä 3 162 euroa, kun vuoden 2023 vastaava luku oli 5 090 euroa. Kansallisarkiston kulujäämä oli 31,7 milj. euroa (2023: 30,1 milj. €, 2022 29,3 milj. €) ja nousi edellisestä vuodesta noin 1,6 milj. euroa. Merkittävä osuus kulujäämän noususta kohdistui toiminnan kuluihin.

1.1.12 Tase

Taseen loppusumma nousi 90 039,80 euroa edellisvuoteen verrattuna ja oli 2,3 milj. euroa (2023: 2,2 milj. euroa). Taseeseen kirjattiin Metka-järjestelmän kehittämisestä aiheutuneita menoja 616 000 euroa.

Oma pääoma koostuu valtion pääomasta ja lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta. Oma pääoma laski noin 20 000 euroa ja vieras pääoma nousi 110 000 euroa. Vieraan pääoman muutoksesta suurin osa aiheutui saatujen ennakoiden muutoksesta, joka aiheutui yhteisrahoitteisen DigiHer hankkeen ennakkomaksusta 102 790 €.

SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Kansallisarkiston johto on valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 24 b §:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Sisäisen valvonnan on käsitettävä viraston talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt, jotka varmistavat:

1. Kansallisarkiston talouden ja toiminnan lainmukaisuuden ja tuloksellisuuden;
2. Kansallisarkiston hallussa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen; ja
3. Kansallisarkiston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan vastuista määrätään Kansallisarkiston taloussäännössä ja sen nojalla annettavissa tarkentavissa määräyksissä. Sisäistä valvontaa toteutetaan erityisesti johdon viikkopalavereissa, osaamisalueiden johtamisrakenteissa, toimintojen ja tuotteiden kvartaaliraportoinnissa sekä riskienhallinnan prosessissa. Kansallisarkistossa on pääjohtajan alaisuudessa toimiva sisäinen tarkastus, jonka toiminnasta määrätään sisäisen tarkastuksen ohjesäännössä.

Kansallisarkiston organisaatiota ja johtamisjärjestelmää on kehitetty vuonna 2024. Kansallisarkiston ylin johto on seurannut vuonna 2023 toteutettua organisaatiouudistuksen vaikutuksia sekä reagoinut saatuun palautteeseen ja havaittuihin muutostarpeisiin läpi vuoden. Tiedon hyödyntämistä johtamisessa edistettiin osana uuden organisaation ja siihen liittyvien toimintatapojen käyttöönottoa.

Kansallisarkiston osaamisalueiden tavoitteet on johdettu viraston tulossopimuksesta, valtion yleisistä strategioista ja Kansallisarkiston strategiasta. Henkilöstön henkilökohtaiset tavoitteet perustuvat osaamisalueiden ja niiden alaisten toimintojen ja tuotteiden tavoitteisiin. Tulostavoitteiden toteutumista seurataan jatkuvan keskustelun periaatteiden mukaisesti hyödyntäen Osaava-järjestelmää. Kvartaaliraportointia kehitetään edelleen, ja vuodesta 2025 Kansallisarkisto siirtyy vuosikolmannesraportointiin.

Sivistyshallinto 2030-hankkeen myötä Saavutettavuuskirjasto Celia ja Varastokirjasto yhdistyvät Kansallisarkistoon 1.1.2026. Organisaatiomuutosta on valmisteltu ennakoivasti ja yhteistyössä Kansallisarkistoon yhdistyvien virastojen kanssa. Saavutettavuuskirjasto Celia ja Varastokirjasto liitetään Kansallisarkiston johtamisjärjestelmään ja sisäisen valvonnan piiriin.

Hyvän hallinnon mukainen avoimen ja vuorovaikutteisen toimintakulttuurin edistäminen on ollut keskeinen tavoite kertomusvuonna. Osaamisalueiden johtaminen on keskittynyt toiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen sekä henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen. Johtaminen perustuu ajantasaiseen tietoon sekä henkilöstön osallistamiseen ja muutoksenkyvykkyyden tukemiseen. Osaamisalueet edistävät luottamukseen perustuvaa, avointa, innovatiivista ja ennakoivaa toimintakulttuuria. Henkilöstön rekrytointi on perustunut strategiseen henkilöstösuunnitteluun.

Riskienhallinnassa käytetään ERM-riskienhallintajärjestelmää kaikissa toiminnoissa ja tuotteissa. Riskienhallinnasta vastaavat osaamisalueiden johtajat, ja he raportoivat riskeistä

pääjohtajalle. Kertomusvuonna riskienhallinta on integroitu entistä paremmin arjen johtamiseen ja kvartaaliraportointiin.

Kansallisarkiston riskienhallinnassa havaitut keskeisimmät kehittämiskohteet liittyvät kyberturvallisuushkien ehkäisyyn ja tietoturvan varmistamiseen, organisaatiokulttuurin ja johtamisen kehittämiseen sekä riittävään resurssointiin ja henkilöstön hyvinvointiin. Tiedon monipuolinen ja mahdollisimman ajantasainen hyödyntäminen johtamisessa ja toiminnassa vaatii edelleen kehittämistyötä.

Sisäinen tarkastus toteutettiin ostopalveluna KPMG Oy Ab:ltä. Sisäisestä tarkastuksen toteuttamisesta vastaa Kansallisarkiston johtava asiantuntija, hankinnat. Kertomusvuonna tarkastettiin tiedolla johtamisen mahdollisuuksia virastossa. Tiedolla johtaminen tukee ja vahvistaa Kansallisarkiston strategista johtamista ja tietoperusteista päätöksentekoa. Tarkastuksen tavoitteena oli olemassa olevan datan tunnistaminen, sen relevanttius ja hyödyntäminen. Arvioitavana oli, miten tiedolla johtamista virastossa voisi kehittää ja mitä mahdollisuuksia siinä olisi.

Tarkastuksessa tehtyjen havaintojen perusteella todettiin, että Kansallisarkistossa on keskitettyä tiedon keräämistä ja koostamista sekä että olemassa olevat järjestelmät tukevat tiedolla johtamista esimerkiksi tietopyyntöjen käsittelyssä ja asiakaskäyttämisen tunnistamisessa. Suosituksia annettiin tiedolla johtamisen edistämiseksi esimerkiksi strategian toteutumisessa, talousraportoinnissa ja osaamisalueiden välisen yhteistyön edistämisessä. Annettujen suositusten perusteella laadittiin johdon toimenpidesuunnitelma toteutusaikatauluineen. Toimenpidesuunnitelman kehittämistavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti johtoryhmässä.

Sisäisen valvonnan arvioidaan järjestetyn Kansallisarkiston toiminnan laajuuteen ja laatuun sekä niihin liittyviin riskeihin nähden pääosin asianmukaisesti.

ARVIOINTIEN TULOKSET

Kertomusvuonna aloitettiin Astia-järjestelmän tietoturva-auditointi. Astia tarjoaa aineistojen haku- ja käyttöpalvelun sekä asiointipalvelun Kansallisarkiston tutkija-, kansalais- ja viranomaisasiakkaille.

YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ

1.1.13 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Kansallisarkistossa ei tilikaudella 2024 ole havaittu väärinkäytöksiä, eikä EU-rahoitusta koskevia säännönvastaisuusilmoituksia ole tehty.

1.1.14 Väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanavan kautta tulleita ilmoituksia koskevat yhteenvetotiedot

Ilmoituskanavaan ei tullut yhtään ilmoitusta.

1.1.15 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Kansallisarkistolla ei ollut takaisinperittävää.

2. KANSALLISARKISTON TALOUSARVION TOTEUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2024	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	150 214,21	117 727	117 726,74	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero	150 214,21	117 727	117 726,74	0,00	100
12.	Sekalaiset tulot	6 793,93	3 428	3 428,08	0,00	100
12.29.99.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan muut tulot	1 382,65	1 949	1 949,08	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot	5 411,28	1 479	1 479,00	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		157 008,14	121 155	121 154,82	0,00	100

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilin- pää- tös2023	Talousar- vio2024(TA + LTA:t)	Talousarvion 2024 määräraho- jen käyttö vuonna 2024		Tilin- pää- tös2024	Ver- tailuTa- lousarvio - Tilinpää- tös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentä- vät tiedot			
				siirto seuraa- valle vuo- delle				Edelli- siltä vuo- silta siirty- neet	Käytettä- vissä vuonna 2024	Käyttö vuonna 2024 (pl. pe- ruutuk- set)	Siir- retty seuraa- valle vuo- delle
23.	Valtioneuvoston kanslia	400 616,44	400 483	400 483,27		400 483,27	0,00	0,00	400 000,00	400 000,00	0,00
23.01.01.	Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 3 v)	400 000,00	400 000	400 000,00		400 000,00	0,00		400 000,00	400 000,00	
23.01.01.3.	Suomalaisen vaiheet Venäjällä vuoden 1917 lokakuun vallankumouksen jälke- en -tutkimushanke		400 000	400 000,00		400 000,00	0,00		400 000,00	400 000,00	
23.01.29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	616,44	483	483,27		483,27	0,00				
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	220 115,34						0,00	0,00	0,00	0,00
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonli- säveromenot (ar- viomääräraha)	7 897,34									
28.60.02.	Erikseen budjetoidut henkilöstömenot (arviomääräraha)	212 218,00									
29.	Opetus- ja kulttuuri- ministeriön hallinnon- ala	31 898 035,54	31 368 831	27 751 493,63	3 617 337,47	31 368 831,10	0,00	4 024 312,12	32 338 312,12	28 720 974,65	3 617 337,47
29.01.06.	Kansallisarkiston toi- mintamenot (nettob) (siirtomäärä- raha 2 v)		22 714 000	19 121 662,53	3 592 337,47	22 714 000,00	0,00		22 714 000,00	19 121 662,53	3 592 337,47

29.01.29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	2 733 927,30	3 054 831	3 054 831,10	3 054 831,10	0,00					
29.40.02.	Kansallisarkiston toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	23 444 000,00		0,00	0,00	0,00	4 024 312,12	4 024 312,12	4 024 312,12	0,00	
29.40.53.	Rahapelitoiminnan tuotot tieteen edistämiseen (arviomääräraha)	5 720 108,24									
29.40.53.02.	Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen	5 720 108,24									
29.40.56.	Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)		5 600 000	5 575 000,00	25 000,00	5 600 000,00	0,00	5 600 000,00	5 575 000,00	25 000,00	
32.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	66 557,22	94 290	94 290,13	94 290,13	0,00	0,00	94 290,13	94 290,13	0,00	
32.30.51.	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)	66 557,22	94 290	94 290,13	94 290,13	0,00		94 290,13	94 290,13	0,00	
32.30.51.07.	Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)	66 557,22	94 290	94 290,13	94 290,13	0,00		94 290,13	94 290,13	0,00	
33.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	24 912,84	34 428	34 427,91	34 427,91	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
33.20.50.	Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	17 163,89	20 718	20 717,50	20 717,50	0,00					
33.20.50.01.	Palkkatuettu työ, valtionhallinto	17 163,89	20 718	20 717,50	20 717,50	0,00					
33.20.52.	Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (nettob) (arviomääräraha)	7 748,95	13 710	13 710,41	13 710,41	0,00					
33.20.52.01.	Palkkatuettu työ, valtionhallinto	7 748,95	13 710	13 710,41	13 710,41	0,00					
Määrärahatilit yhteensä		32 610 237,38	31 898 032	28 280 694,94	3 617 337,47	31 898 032,41	0,00	4 024 312,12	32 832 602,25	29 215 264,78	3 617 337,47

Kansallisarkiston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella.

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä valtuudet.

3. KANSALLISARKISTON TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2024 - 31.12.2024		1.1.2023 - 31.12.2023	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	1 464 067,03		1 606 496,30	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	799 528,79		871 722,33	
Muut toiminnan tuotot	<u>467 970,54</u>	2 731 566,36	<u>461 684,23</u>	2 939 902,86
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	632 385,12		656 056,99	
Henkilöstökulut	12 326 063,81		11 687 640,62	
Vuokrat	8 308 429,29		7 990 350,34	
Palvelujen ostot	4 858 509,06		3 912 021,02	
Muut kulut	277 628,90		389 718,79	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-616 389,47		0,00	
Poistot	<u>130 971,38</u>	<u>-25 917 598,09</u>	<u>158 942,82</u>	<u>-24 794 730,58</u>
JÄÄMÄ I		-23 186 031,73		-21 854 827,72
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	3 445,16		5 222,51	
Rahoituskulut	<u>-283,40</u>	3 161,76	<u>-132,81</u>	5 089,70
JÄÄMÄ II		-23 182 869,97		-21 849 738,02
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	<u>5 573 050,92</u>	<u>-5 573 050,92</u>	<u>5 633 000,00</u>	<u>-5 633 000,00</u>
JÄÄMÄ III		-28 755 920,89		-27 482 738,02
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	117 726,74		150 214,21	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-3 055 314,37</u>	<u>-2 937 587,63</u>	<u>-2 743 916,26</u>	<u>-2 593 702,05</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-31 693 508,52		-30 076 440,07

4. KANSALLISARKISTON TASE

	31.12.2024	31.12.2023
VASTAAVAA		
KANSALLISOMAISSUUS		
Muu kansallisomaisuus	435 510,92	435 510,92
KANSALLISOMAISSUUS YHTEENSÄ	435 510,92	435 510,92
KÄYTTÖOMAISSUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	55 498,62	5 002,50
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	616 389,47	0,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Koneet ja laitteet	212 520,06	289 469,57
Muut aineelliset hyödykkeet	2 176,23	2 176,23
KÄYTTÖOMAISSUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ	886 584,38	296 648,30
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	748 981,28	1 233 697,32
Siirtosaamiset	185 164,82	200 056,89
Muut lyhytaikaiset saamiset	12 544,37	12 837,18
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT		
Kirjanpitoyksikön menotilit	-223,40	-228,04
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS YHTEENSÄ	946 467,07	1 446 363,35
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 268 562,37	2 178 522,57
	31.12.2024	31.12.2023

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

VALTION PÄÄOMA

Valtion pääoma 1.1.1998	-479 648,35	-479 648,35
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-703 263,63	-553 125,46
Pääoman siirrot	31 673 779,20	29 926 301,90
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-31 693 508,52	-30 076 440,07
	-1 202 641,30	-1 182 911,98

VIERAS PÄÄOMA

LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

Saadut ennakot	108 290,22		44 646,08	
Ostovelat	900 827,86		907 572,48	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	209 646,60		205 981,11	
Edelleen tilittävät erät	260 094,46		241 039,47	
Siirtovelat	1 992 220,93		1 961 804,11	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>123,60</u>	<u>3 471 203,67</u>	<u>391,30</u>	<u>3 361 434,55</u>

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ

3 471 203,67 3 361 434,55

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

2 268 562,37 2 178 522,57

5. LIITETIEDOT

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

- 1) Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutusalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen:

Kirjanpitoyksiköllä ei ilmoitettavaa.

- 2) Valuuttakurssi, jota on käytetty muunnettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut vastuusitoumukset suomen rahaksi

Kirjanpitoyksiköllä ei ollut ulkomaan rahan määräisiä saamia tai velkoja vuoden vaihteessa.

- 3) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämään sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen:

Omaisuus on arvostettu tilinpäätöksen laadintaa koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Suunnitelman mukaiset poistot on Kansallisarkistossa laskettu yhdenmukaisin periaatein, säännösten ja määräysten mukaisesti.

Taseeseen aktivoitiin Metka-järjestelmän kehittämisestä aiheutuneita menoja noin 616 000,00 euroa.

- 4) Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja menot sekä virheiden korjaukset.

Keskustan ja maaseudun arkiston säätiöltä perittiin takaisin vuonna 2023 liikaa maksettua valtionapua 1949,08 euroa.

- 5) Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa:

Kansallisarkistolla ei ole ilmoitettavaa.

- 6) Selvitys tilinpäätösvuoden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa.

Varainhoitovuoden jälkeen ei ole tapahtunut sellaisia olennaisia muutoksia, jotka vaikuttaisivat laatimiseen tai tilinpäätösten vertailtavuuteen.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2024 määräraho- jen		Tilinpäätös 2024	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2024	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2024	Käyttö vuonna 2024 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23.01.01. Valtioneuvoston kanslian toimintame- not (nettob) (siirto- määräraha 3 v)	Bruttome- not Bruttotu- lot Nettome- not	400 000,00 0,00 400 000,00		400 000,00	400 000,00				400 000,00	
		400 000	400 000,00		400 000,00	0,00		400 000,00	400 000,00	0,00
29.01.06. Kansallisarkiston toi- mintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttome- not Bruttotu- lot Nettome- not	0,00 0,00 0,00		21 855 195,05 2 733 532,52 19 121 662,53	25 447 532,52 2 733 532,52 22 714 000,00				21 855 195,05 2 733 532,52 19 121 662,53	
		22 714 000	19 121 662,53	3 592 337,47	22 714 000,00	0,00		22 714 000,00	19 121 662,53	3 592 337,47
29.40.02. Kansallisarkiston toi- mintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttome- not Bruttotu- lot Nettome- not	26 383 714,09 2 939 714,09 23 444 000,00		0,00	0,00				4 024 312,12 0,00 4 024 312,12	
		23 444 000,00	0,00		0,00	0,00	4 024 312,12	4 024 312,12	4 024 312,12	0,00
33.20.52. Valtionosuus työttö- myysetuuksien pe- rusturvasta (nettob) (arviomääräraha)	Bruttome- not Bruttotu- lot Nettome- not	7 748,95 0,00 7 748,95		13 710,41	13 710,41					
		13 710	13 710,41		13 710,41	0,00				

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset
Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 3.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat
Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 4.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2024	2023
Henkilöstökulut	10 395 830,38	9 797 536,95
Palkat ja palkkiot	10 297 193,60	9 927 952,36
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	98 636,78	-130 415,41
Henkilösivukulut	1 930 233,43	1 890 103,67
Eläkekulut	1 791 773,76	1 749 349,11
Muut henkilösivukulut	138 459,67	140 754,56
Yhteensä	12 326 063,81	11 687 640,62
Johdon palkat ja palkkiot, josta	618 981,90	567 239,39
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	480,00	480,00
Johto	480,00	480,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 6.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 7.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 8.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 9.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 10.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 11.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehtyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-menot 2024	Määräraha-tarve 2025	Määräraha-tarve 2026	Määräraha-tarve 2027	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	8 802 760	8 722 616			3 726 121	12 448 737
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	8 802 760	8 722 616			3 726 121	12 448 737

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 13.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat
Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 14.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset
Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 15.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio
Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 16.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot.
Kansallisarkistolla ei ole esitettävää liitteellä 17.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 18: Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

TUOTOT	
Kilpailullisen toiminnan myyntituotot	228 802,51
Kilpailullisen toiminnan muut tuotot	228 867,09
Tuotot yhteensä	457 669,60
KOKONAISKUSTANNUKSET	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	6 709,17
Henkilöstökustannukset	217 938,26
Vuokrat	154 178,26
Palvelujen ostot	31 375,12
Muut erilliskustannukset	421,43
Erilliskustannukset yhteensä	410 622,25
Tukitoimintojen kustannukset	299 688,29
Poistot	3 314,46
Korot	881,90
Muut yhteiskustannukset	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	303 884,64
Kokonaiskustannukset yhteensä	714 506,88
TULOS	-256 837,28
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	
TULOS HINTATUEN JÄLKEEN	-256 837,28
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	

Kuvaus kustannuslaskennan periaatteista:

Kilpailullisen toiminnan myyntituotoilla tarkoitetaan kilpailulain 30d §:ssä tarkoitettua kilpailullisesta toiminnasta saatavia maksullisen toiminnan tuottoja. Kilpailullisen toiminnan muut tuotot käsittävät kilpailulain 30d §:ssä tarkoitettua kilpailullisesta toiminnasta saatavia vuokra- ja käyttökorvaustuottoja, maksullisen toiminnan käyttöomaisuuden myynnistä saatuja tuottoja, viivästyskorkoja, yms. eriä. Kansallisarkiston osalta kyseinen toiminta koskee viranomaisen vastuulla olevien aineistojen maksullista vastaanottoa ja siihen liittyviä erillispalveluja, joita ovat maksullinen aineiston esivalmistelu, maksullinen digitointi, maksullinen säilyttäminen, maksullinen tietopalvelu sekä maksullinen hävittäminen. Kilpailulliseen toimintaan ei sisällytetä valtion budjettitalouden sisäistä myyntiä (Valtiontalouden tarkastusviraston huhtikuussa 2021 antama Kilpailulain toimeenpano -laillisuustarkastuskertomus). Erilliskustannuksilla tarkoitetaan niitä kustannuksia, jotka ovat yksinomaan maksullisen/kilpailullisen toiminnan aiheuttamia. Kansallisarkistossa tiedot kerätään suoraan toimintoille kirjattujen kirjanpitoventien mukaisesti. Yhteiskustannukset koostuvat tukitoimintojen kustannuksista sekä poistoista ja koroista, jotka lasketaan sekä vaihto- että käyttöomaisuudelle. Vaihto-omaisuuden korko lasketaan varastoon varainhoitovuoden aikana keskimäärin sidotulle pääomalle. Käyttöomaisuuden korko lasketaan käyttöomaisuuteen varainhoitovuoden aikana keskimäärin sidotulle pääomalle. Korkoprosenttina käytetään Valtiokonttorin vuosittain ilmoittamaa arvoa. Kilpailullisen toiminnan erilliskustannuksiin sisältyvät maksullisessa säilytyksessä olevien aineistojen arkistotilojen vuokra-kustannukset, jotka saadaan arkistotiloja koskevista kokonaisvuokramenoista erottamalla niistä maksullisen säilyttämisen osuus. Osuuskertoimena käytetään maksullisessa säilytyksessä olevan aineiston hyllymetrimäärän osuutta kokonaishyllymetrimäärästä.

6. TOIMINTAKERTOMUSTA TÄYDENTÄVÄT LIITTEET

Toimintakertomuksen liite 1: Tulospittarit ja niiden toteutuminen

Mittari	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Toteuma 2024	Tavoite 2024	Tavoitteen saavuttaminen 2024	Muutos 2023-2024 (pos./neg.)
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus						
Arkistoaiston kokonaismäärä (hkm), TA-mittari	239,2	239,8	239,2	241,8	99 %	0 %
Digitaaisten aineiston kokonaismäärä (kuva/tiedosto, mlj. kpl), TA-mittari	162,0	205,0	252,6	255,5	99 %	23 %
Verkkopalveluiden käyttö (vierailut KA:n palveluissa, kpl), TA-mittari	1 939 700	2 000 000	2 191 427	2 444 000	90 %	10 %
Kansallissarkistoon aineistojaan siirtäneiden valtionhallinnon organisaatioiden määrä	12	13	17	20	85 %	31 %
Kansallissarkistoon aineistojaan siirtäneiden muun julkisen hallinnon organisaatioiden määrä (kpl/a)	0	0	2	10	20 %	N/A
Tietoaisteiston verkkokäyttö (kpl/a)	Mittaustapa ei käytössä	5 788 685	10 888 164	6 200 000	176 %	88 %
Tutkijakäytön määrä (kpl/a) *	14 732	14 011	14 473	15 000	96 %	3 %
Tietoaisteiston tutkijakäyttö (kpl/a) *	46 879	47 748	42 745	45 000	95 %	-10 %
Kansallissarkistoon luotettavuus (1-5)	N/A	3,69	N/A	Ei mitata	N/A	N/A
Vapaaehtoisuuteen ja joukoistukseen osallistuneet (hkl/a)	350	400	250	400	63 %	-38 %
Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet						
Käytön palveluiden asiakastytyys (NPS, suositteleva indeksi), TA-mittari	Mittaustapa ei käytössä	Mittaustapa ei käytössä	15	20	96 %	N/A
Käsitellyt tietopyynnöt (kpl), TA-mittari *	25 674	24 651	21 202	23 000	92 %	-14 %
Tietopyyntöjen käsitelyaika ka. (vrk)	12,5	25,0	15,1	14,0	93 %	-40 %
Organisaatiokohtaiset seurantapäätökset (kpl/a) *	57	49	48	45	107 %	-2 %
Laajakantoiset, useaa julkishallinnon organisaatiota koskevat seurantapäätökset (kpl/a) *	3	3	3	5	60 %	0 %
Vastaanotettujen viranomaisten digitaalisten aineistosirtojen määrä (kpl) *	13	13	8	25	32 %	-38 %
Vastaanotettujen yksityisarkistoluovutusten (digit. + analog.) määrä (kpl)	120	120	103	100	103 %	-14 %
Säilytystilojen käyttöaste (%) *	85,3 %	87,6 %	87,2 %	88,2 %	99 %	0 %
Sisältötunnistetun aineiston osuus tutkimuksen käytössä olevasta digitaalisesta aineistosta (%) **	52,0 %	56,8 %	58,3 %	26,1 %	223 %	3 %
Digitaaisten asiointien osuus käytön palveluissa (%)	Mittaustapa ei käytössä	93 %	97 %	93 %	104 %	4 %
Asiakaskäiden saatavilla olevan aineiston osuus (%) koko aineistomäärästä.	89 %	90 %	90 %	90 %	100 %	0 %
Mediaseurannan osumat (kpl/a) **	1 235	1 268	1 239	1 100	113 %	-2 %
Voimavarojen hallinta - Tulossopimuksen liite 4						
Henkilötyövuodet (HTV)	230	207	225	210	107 %	9 %
Tytytyyväisyysindeksi (VM Baro) *	N/A	3,4	3,4	3,6	95 %	0 %
Sairauspoissaolot (pv/htv)	12,7	13,5	8,7	> 8	109 %	-36 %
Koulutuspaivät (työpäiviä/htv)	1,9	1,9	1,4	2,5	56 %	-28 %
Henkilöstön kokemus tasa-arvon edistymisestä (VM baro)	N/A	3,8	3,8	4,3	88 %	0 %
Johtaminen (VM Baro johtajuusindeksi)	N/A	3,3	3,3	3,6	93 %	0 %
Tilat (tilatehokkuus m2/hlö)	25,3	27,6	27,6	25,0	110 %	0 %
Sopimuksista Hanselin kilpailuttamia (%)	98,0 %	98,5 %	98,5 %	98,0 %	101 %	0 %
Kansallisen hankintastrategian tavoitteet ja toimenpiteet on toimeenpantu viraston toimeenpanosuunnitelman mukaisesti (%)	Mittaustapa ei käytössä	Mittaustapa ei käytössä	80 %	Tavoitteet toimeenpantu	80 %	N/A
Valtiokonttorin keräämät taloushallinnon mittarit						
Taloushallinnon raportoitu työmaa (htv) suhteessa kirjanpitoyksikön kokonaishenkilötyövuosiin (%) (VK)	1,2	1,2	1,1	1,2	88 %	-13 %
Sähköisten myyntilaskujen osuus % **	40,9	45,2	50,2	45,0	112 %	11 %
Tilauksen perustuvien valtion ostolaskujen %-osuus **	36,0	36,4	31,8	28,0	114 %	-13 %
Tiedot tilinpäätöksissä oikeita ja riittäviä (VTV:n havainnot tilinpäätökseen ja tietojen oikeellisuuteen liittyen kpl)	0	0	0	0	100 %	0 %
Sisäinen valvonta kirjanpitoyksiköissä toimivaa (talouden hoidon näkökulmasta, VTV:n havainnot, kpl)	0	0	0	0	100 %	0 %

Tavoitteen saavuttamisen värikoodien selitykset: vihreä 100-98%, keltainen 97-75% ja punainen alle 75%.

Korjaukset

* Korjattu vuoden 2023 toteumatieto.

** Korjattu vuosien 2022 ja 2023 toteumatiedot.

Toimintakertomuksen liite 2: Keskeiset valtionapuarkistojen tunnusluvut

LIITE: KESKEISET VALTIONAPUARKISTOJEN TUNNUSLUVUT 2024 (Pysyväisluonteinen valtionavustus)

	Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry	Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto sr	Työväen Arkiston Säätiö sr	Svenska litteratursällskapet i Finland r.f	Yhteiskunnallinen Arkistosäätiö sr (Kansan Arkisto)	Keskustan ja maaseudun arkiston säätiö sr	Porvarillisen Työn Arkiston Säätiö sr	Toimihenkilöarkistoyhdistys ry	Suomen Urheilumuseosäätiö sr	Svenska arkivförening r.f (Svenska centralarkivet)	Tasavallan Presidentin Arkistosäätiö sr (UKK-arkisto)
Myönnetty valtionavustus €	1 702 000	967 000	697 000	651 000	517 100	194 000	197 000	211 500	186 400	166 500	110 500
Arkistotoimen kokonaiskustannukset (talousarvio) €	2 627 404	1 436 913	1 211 237	2 882 677	713 314	252 500	272 834	347 842	258 210	283 657	224 484
Myönnetyn valtionavustuksen osuus kokonaiskustannuksista % (talousarvio)	65	67	58	23	72	77	72	61	72	59	49
Henkilöstömenojen osuus kokonaiskustannuksista % (talousarvio)	50	40	51	50	53	68	62	53	45	56	66
Kiinteistömenojen osuus kokonaiskustannuksista % (talousarvio)	7	49	31	2	36	26	22	33	39	30	16
HENKILÖTYÖVUODET											
Henkilötyövuodet yhteensä	23,50	13,00	12,27	22,83	5,33	3,00	3,06	3,80	2,11	3,04	2,00
ARKISTOAINEISTON MÄÄRÄ											
Arkistoaineisto (hm)	3169	35 409,93	10769	3517	4837	1475	1319	2890	2136	1074	396
Vastaaanotettu aineisto (hm)	53	245,53	443	865	162	24	41	49	68	35	12
Vastaaanottotapahtumien lukumäärä (analogiset ja sähköiset vastaanotot; ei keruut) (kpl)	174	65,00	150	47	134	281	60	47	40	48	12
Vuoden aikana järjestetty aineisto (hm)	44	487,78	263	30	22	17	35	92	36	62	19
Digitaaliset aineistot (TB)	75,50	70,20	14,17	68,7	17,84	5,99	6,82	1,54	0,27	2,51	0,94
AINEISTOJEN KÄYTTÖ											
Tutkijakäynnit	1 891	402	745	483	758	112	181	134	210	43	361
Tutkijasaliin toimitetut arkistoyksiköt (paperiset ja mikrofilmit)	15 876	5 056	1 600	1 097	1 323	574	401	489	578	313	2 040
Tiedonhau (s-posti, kirje tai puhelin)	3 474	809	1 004	712	501	369	353	50	7	78	723
TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS											
Toiminnallinen tehokkuus: Arkistoaineisto hm / kokonais-htv	134,85	2 723,84	877,67	154,06	907,46	491,67	430,92	760,40	1 012,28	353,13	198,00

7. ALLEKIRJOITUKSET

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

Kansallisarkiston tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2024 on hyväksytty.

Helsingissä 27.2.2025

Pääjohtaja

Päivi Happonen

Hallintojohtaja

Immo Aakkula

This documents contains 51 pages before this page

Dokumentet inneholder 51 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 51 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 51 sider før denne side

Detta dokument innehåller 51 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende